

MAGAZIN

ANUL XI
Nr. 8 (126)

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

AUGUST - GUSTAR

2004

ADRESA INTERNET

http://www.geocities.com/magazinmr
e-mail: magazinmr@yahoo.com

ISSN:
1453-2700

Colțul credinței
strămoșești

Sfintele
icoane

Sinodul al

VII-lea Ecumenic s-a făcut pentru cinstita sfinților icoane și au dat anatemei pe toți luptătorii sfinților icoane de la anul 783 până la anul 787.

Să aveți mare evlavie la sfintele icoane, să le cinștiți cu mare cinste, mai ales icoana Mântuitorului, a Maici Domnului, a sfinților, Sfânta Cruce, icoana Preasfintei Treimi, pentru că cine nu cinstește sfintele icoane este dat anatemei, și anatema este cea mai grea pedeapsă a Bisericii.

Să cinștiți Sfintele icoane, să vă închinați lor, că au fost mărturisite de mii de sfinți și până în ziua de azi le vedeți în toate sfintele biserici. Să nu vă luați după eretici, după adventiști și după ceilalți blestemați de sectari, care au căzut din dogma drepte credințe și sunt dați anatemei pentru veacul de acum și pentru cel ce va să fie, despărțiți pentru veșnicie de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

Dumnezeu să ne ajute tuturor cu rugăciunile sfinților de la Sinodul al VII-lea și de la toate celelalte Sinoade Ecumenice. Să ținem dreapta credință pe care o mărturisim în Crez și să ne mântuim cu mila Domnului. Amin.

Ilie CLEOPA

Tehnici de manipulare în politică

Din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre s-au utilizat tehnici de manipulare a opiniei maselor de oameni, pentru a dobândi aderența celor din jur la religia, ideile sau scopul propus al cuiva. Desigur că în vechime tehnicile nu se bazau pe cipuri, electronică, dar se bazau pe cunoștințe avansate. "Cunoașterea înseamnă putere" afirma pe drept Francis Bacon. Cei ce doreau manipularea maselor se bazau: pe cunoașterea exactă a datei unei eclipse solare, alții precum Moise, pe cunoașterea acumulării de electricitate statică în Tabernacol (principiul condensatorilor electrice - foiță de aur izolată prin lemn) sau Trecerea Mării Roșii la ora refluxului (ora stabilită cu toiașul pe post de ceas solar (acolo unde la amiază obiectele nu au umbră) etc... Astăzi, când în școli se predă psihologia socială, iar ziaristii noștri o studiază la Universitatea Stanford (precum Bogdan Ficeac - autor al lucrării Tehnici de manipulare), nu ne putem lăsa manipulați cunoscând aceste tehnici, pentru a evita să avem rolul de figuranți în propria noastră viață. Cu atât mai mult în politică, unde, am ajuns

să votăm LIBERI, dar, posibil de manipulat prin cele mai rafinate procedee: de la promisiuni electorale până la procedee sofisticate implementate în special prin presa audiovizuală și scrisă. Dacă vom cunoaște aceste tehnici posibilitatea de a trece prin viață, ca simpli figuranți, e mai redusă.

Toate partidele din eșichierul politic utilizează aceste tehnici prin care încearcă să dobândească cât pot controlul minții umane, de la metoda chinezească de spălare a creierelor la cea rusească, de la metoda „mesajelor sublimite” la propaganda cea mai agresivă și mai fățișă. Așa a reușit nazismul să dobândească milioane de adepți, așa a reușit comunismul, care a transformat oamenii obișnuiți în simple marionete, supuse artizanilor manipularii. Oare cum putem să ne păstrăm controlul asupra propriei persoane? Metodele nu diferă prea mult, se schimbă doar recuzita.

Naziștii, ucideau evrei - nu oameni, comuniștii ucideau dușmani ai poporului - nu oameni, teroriștii arabi,ucid agenți ai imperialismului - nu oameni ș. a. m. d.

În acest număr:

- Ar fi împlinit 82 de ani
- Locul aromânilor în Albania
- Oameni care nu mor
  - Securitatea și emigrația

Prima etapă ar fi dezumanizarea potențialelor victime. Pentru a rezista celor ce vor să pervertească mințile semenilor transformându-le în masă de manevră, pentru a nu accepta lucruri care nu ne sunt în fire trebuie să cunoaștem aceste tehnici.

Ștefan TARJOC

(continuare în pag. a 2-a)

CĂLĂTORIA

O, trenul acesta l-am luat din eroare,
Până și locul aici mi-e schimbat,
Voiam la fereastră, să merg după soare,
Așa am cerut când m-au numerotat.

Dar nu văd pe nimeni, prieteni și rude,
Cu toții în gară au fost la plecare;
Ce naiba, nu vreau ca să merg spre oriunde,
Zadarnic saluți și dai liber, acare.

– De unde te știu...? Precis te-am văzut...
Zâmbesc călătorii, vecinul e negru;
– Acarul din umbră vă e cunoscut?
– Desigur: bătrân, serios și integru...

– Atunci... Nu, nu putea fi mai rău!
Trenul nu mai oprește pentru noi!
Păi trag de semnal și cobor! Uite, zău,
Plătesc o amendă, dar plec înapoi!

– Degeaba, nu are efect, noi le-am rupt;
În trenul acesta au fost trase toate.
Demult, să-l oprim, cu toții am vrut,
Pe atunci mai trăiam, dar azi nu se poate.

Dănuț Diaconescu

Năstase 95% - România nici o șansă

Trăim vremuri stranii care paradoxal, au început să ni se pară firești, ceea ce e și mai ciudat, gândind că ridicăm anormalitatea la rang de normalitate. După aproape 15 ani de experiențe de tot soiul făcute pe viața, sănătatea și pielea poporului român devenit un fel de cobai al clasei politice care nu face altceva decât să-i încerce răbdarea (cât?) și rezistența (până când?), acesta a căzut într-o apatie și lehamite vecine cu deznădejdea. Omul de rând s-a obișnuit din nou cu cozile de care abia scăpase „întărind rândurile” la medicamente gratuite ori compensate cu care să-și oblojească sănătatea șubrezită de foame, frig și nevoi de tot soiul. Zadarnice sunt magazinele doldora de bunătățile pământului pentru că, buzunarele majorității românilor sunt goale. Fără slujbă, ori cu salarii de mizerie care nu ajung de cele mai multe ori pentru întreținerea curentă, pentru banii dați pe la școli cu învățământ „gratuit”, ori băgați în buzunarele unor medici fără scrupule, sau încasate de vreun milițian la drumul mare, sau dijmuite de vreun funcționar public crescut căpușă într-un sistem diabolic pus la punct pentru a săraci și mai mult pe cel sărac. A început să nu-i pară normal să fim furați prin „CEC-uri

Dacia”, „Caritas”, „SAFI”, bănci devitalizezate cum normal ni se pare ca „bivolii” ce fură mii de milioane să încaseze 4 (patru) ani de închisoare fiind judecați în libertate în timp ce amărătul care fură o pâine să-și hrănească familia, e

condamnat la cinci ani și arestat pe loc. În timp ce unii se îmbogățesc peste noapte, alții recurg la suicid din lipsă de medicamente, foame și mizerie. Ciudate

Petru Vasile TOMOIAGĂ
(continuare în pag. a 2-a)

Însemnări în vară

Lunga mână a Rusiei

Cu ochii ațintiți la tot ce se întâmplă dincolo de Prut, pe care se poate să nu prea îl mai putem trece nici ca turiști, cel puțin deocamdată, noi românii - îmi vine să filozofez amar asupra

raptul și sunt amarnic de hrăpărețe, doritoare de ce nu e a lor. Acest rău a început pentru noi cu cucerirea Constantinopolului de către ienicerii lui Mahomed al II-lea cel Mare și cu Austria Habsburgilor, cea bicefală de la o vreme, împreună cu Ungaria; ca și cu imperiul pravoslavnicilor țari de la răsărit, care cum bine se știe s-au tot întins, lășindu-se pretutindeni, deci și înspre și chiar peste noi, neam pașnic, ce nu am agresat niciodată, pe nimeni. Strânși așadar cu ușa destinului nostru vitreg între imperii, adevăr nu o dată tragic; chiar dacă, evident, fără vină, fiindcă nu putem fi răspunzători că suntem de aici de când lumea, ce putem face dacă n-am venit de niciunde și că aici ne-am pomenit?

Dumnezeu se vede însă că s-a mai și îndurat de noi, de vreme ce am putut avea și zile mai bune în evoluția noastră ca neam. Și, deși nevoiți să ne batem cu nu puțini prădători, uite că n-am pierit, spre tristețea unora și a altora visând, aceștia, să ajungă a stăpâni lumea. Fiindcă imperiile, cât de mari și puternice vor fi fiind și au fost, încep fatalmente de la o vreme a se mai vesteji și a se trece, ca orice organism viu. Precum bunăoară cel otoman mai întâi, apoi cel pravoslavnic și cel bicefal, din perspectivă românească. Iar noi am putut fi de la un timp, fie și printre picături, ba Principatele Unite (Moldova și Țara Românească în anii lui Cuza-Vodă), ba apoi România înțeleptului rege Carol I și în sfârșit chiar România Mare, ajutați de propria noastră dărzenie și îndârjire, precum și de puțin noroc.

Bineînțeles însă, lucrurile nu s-au oprit la acel prea minunat de tot happy-end al nostru din 1918, că prea ar fi fost frumos! Și asta deoarece, deși imperiile s-au dus, devenite anacronice și

Hristu CÂNDROVEANU
(continuare în pag. a 2-a)

De ce nu e cool - Victor Ponta

- Pentru că nu face nici-un efort de-a fi.
- Pentru că se-mbracă așa cum se-mbracă.
- Pentru că se tunde așa cum se tunde.
- Pentru că are ochelarii pe care-i are.
- Pentru că, deși au existat - în istorie - indivizi cu mutre nefericite care ascundeau geniul, aceia au fost - în general - savanți sau artiști, ceea ce nu e cazul lui V.P. Plus că nu poate fi vorba de geniu.
- Pentru că trăim într-o civilizație a imaginii, iar V.P. încă n-a aflat acest lucru.
- Pentru că trăim într-o civilizație a imaginii, iar V.P. încă n-a aflat acest lucru și nici nu și-a angajat un „stilist” să-i ajute să-nvețe.
- Pentru că, în special pentru un politician, imaginea este totul, iar imaginea lui V.P. este cum este, adică nimic.
- Pentru că V.P. și-a creat „imaginea” băiatului-șmecher-care-nu-te-lasă-să-vorbești (vezi linia Vadim-Năstase-Agathon), numai că această „imagine” merge ca nuca-n perete cu imaginea premiantului stângaci de la vreun liceu industrial, anii '80 (ochelari, tunsoare, haine etc.).
- Pentru că - trebuie spusă și asta -, atunci când te cheamă „Ponta”, nimeni nu se gândește la (Vasile) Conta, ci la Pilat din Pont.
- Pentru că, ghinion, unii se nasc cu handicapuri (ochelari, nume etc.) și nici o instanță din lume nu poate să schimbe chestia asta: viața e nedreaptă și lumea e rea și parșivă; pentru reclamații, adresați-vă Sus.

P.S. Acest text (ca și altele din această pagină) și-a propus să încalce cu bună știință tabuurile generale și cele particulare - aici, regulile jurnalistice care impun să nu faci referință la aspectul fizic sau patronimic al persoanelor.

Alexandru Leo ȘERBAN

GURA PRESEI ROMÂNEȘTI
EUFORIA S-A SFÂRȘIT

Stolojan și Băsescu trebuie să taie în carne vie. Veleitarii, dinozaurii, învârtiții, să stea acasă și să nu aspire la adăpostul sistemului de vot proporțional pe liste, la roluri publice. Ar fi o cacialma, o mistificare. Să te duci la urne și să găsești printre candidați onești, capabili, un rechin al falimentelor, și mănuior de bani negri, un delator al Securității sau un idiot politic care între 1996-2000 a făcut numai prostii, ar fi o experiență foarte tristă.

Stelian Tănase - „Ziua” nr. 3081

Năstase 95% - România nici o șansă

(urmăre din pag. 1)

vremuri trăim: hoții își iau aure de sfinți, pe când omul onest, este ignorat și batjocorit. Aproape nu ne mai miră nimic. Nici măcar faptul că Primul Ministru, de la înalta tribună a Parlamentului, dar mai ales de la înalta-i avere și de la înaltele fumuri pe care și le dă, te pune să-i numeri ouăle în cea mai lamentabilă mitocănie. Omul acesta reprezintă un partid, o clasă politică, un Guvern și țara noastră prin China, Franța, Turcia, Statele Unite, Rusia, ori aiurea.

Nu știu cine și ce i-a băgat domnului Năstase în cap (poate „trezirea puterii” care naște monștrii mai dihai ca „somniaționii”) că ar onora această țară dacă măcar ar candida la Președinția ei. Cel puțin așa reiese din comportamentul domnului Prim Ministru: zămbre, nazuri și fandoseli.

Cum să nu ne onoreze mă gândesc, când în patru ani corupția a crescut de patru ori: direct proporțional cu averea celor sus puși, a mafiei și a sistemului înșesat de baroni locali. Cum să nu ne onoreze când țara geme de sărăcie și de biruri, când taxele și impozitele îngenuchează și omul de rând și mijlocușul ce ar vrea să-și încropească o firmă? Cum să nu ne onoreze când pensionarul își dă tot câștigul pe întreținere? Cum să nu ne onoreze când plătim asigurări medicale de 14% și avem îngrijiri de sănătate nule? Cum să nu ne onoreze când învățământul, când agricultura, când domnul Năstase ne onorează de fapt ca întreaga clasă politică de după '89, și de mai bine de un an, de când toată suflarea presei l-a întrebat dacă va candida la Președinția României domnul Năstase a cochetat: „mai nu vrea, mai se lasă”. Dar, iată, a sosit și momentul potrivit. Primul ministru a socotit că este cât se poate de normal să-și anunțe această candidatură nu de ici de acolo ci taman din Statele Unite, înțelegeți dumneavoastră și în procent de 95 %. E drept că la întoarcerea în țară, domolit de „bunii sfătuitori” a mai dres busuiocul și a spus, că a răspuns, doar la o întrebare. Întrebare la care, umilă Românie n-a putut răspunde... Tocmai pe când Năstase se vroia președinte prin America, de pe aceleași meleaguri a venit în România doamna Lia Roberts pentru a-și anunța, nimic altceva decât candidatura la Președinția acestei țări. Boieri dumneavoastră, mai înțelegeți ceva? Încercând să deslușim ce-i duce în „luptă” se pare că pe Năstase îl poartă nevoia, neputând să dea înapoi, asta 95%, iar pe doamna Lia după cum singură mărturisește într-o emisiune a lui Robert Turcescu dorința de a da o șansă poporului Român. Într-o țară în care scara valorilor a fost răsturnată nu mai încercați dragi politicieni, să inversați și ordinea unor lucruri simple și esențiale; nu voi dați o șansă poporului român, ci el, în disperare și-n nenorocirea ce-l paște de o bună vreme încoace, vă tot dă șanse vouă, el rămânând fără nici una.

Năstase 95% - poporul român, zero șanse.

(urmăre din pag. 1)

Manipulările mici se obțin prin modificări minore ale situației sociale și pot avea uneori urmări foarte ample.

Manipulări medii se referă la modificări importante a situațiilor sociale, ce pot modifica complet comportamentul uman.

Manipulări mari sunt prezentate prin influențarea întregii culturi în care trăiește individul: școală, biserică, armată, administrație, presă, muzică, cenzură etc...

În toate se ține seama de mentalități. De exemplu: la americani esența mentalității este dezvoltarea respectului față de sine. În societățile asiatice și de origine latină, lucrurile stau altfel: - din fragedă pruncie copiii sunt învățați să țină seama permanent de tradiții, părerile familiei și a celor din jur.

Un efect tulburător de grav al marii manipulări exercitat prin integrarea individului într-un sistem, este fenomenul de ANOMIE (fără lege) care e un fenomen social anormal, patologic, generat de lipsa de reguli morale și juridice ce duce la acțiuni revendicative alături de creșterea agresivității într-un climat de teamă și insecuritate.

Acest fenomen este provocat de schimbările rapide a normelor sociale, pe care individul nu le poate asimila cu aceeași viteză un studiu din 1994 arată că 88% dintre tinerii între 15 și 29 de ani, din România sufereau de anomie. O veritabilă generație de sacrificiu.

Depășind analiza sistemelor sociale se mai poate ține seama de progrese științifice în domenii ca: hipnoza, telepatie, clarviziune, telekinezie, etc. unele dovedite, altele doar presupuse (simple speculații). În acest caz se emite ipoteza că unii asceți ar fi capabili chiar de la distanță, prin telefon, radio, televiziune sau în discursuri publice să influențeze masele obținând efectul dorit. Oricât de fanteziste ar fi aceste ipoteze, ele sunt analizate de colective impresionante de cercetători. Se analizează posibilitatea de a influența deciziile politice ale conducătorilor unor state, până la a influența prin televiziune opiniile colective ale indivizilor. Se lucrează asupra **remedierii gândirii** colective dintr-un anumit stat. De la exemplul Revoluției Franceze sub deviza: Libertate, Egalitate, Fraternitate până la realizarea „hărții genetice” a individului uman. Acolo unde libertățile individuale se îmbină armonios cu libertățile colective, sistemul concurențial a devenit viabil spre deosebire de alt sistem comunist ce-și propusese înlăturarea mizeriei și sărăciei care a dat faliment.

Se pune întrebarea: Ce trebuie și ce nu trebuie să știe poporul. Piotr Wierzbicki, în cartea sa „Structura minciunii”, analizează minciunile din sfera informațiilor.

Manipularea „mistică” constă în crearea unei aure aproape mistice în jurul conducătorilor.

Cultul confesiunii pe care se bazează opoziția politică actuală cere mărturisirea vinei (că e corupție generalizată), care aduce după sine - iminenta pedepsă. Indivizii fac eforturi pentru a-și ascunde gândurile și trăirile, ceea ce conduce la dedublarea personalității. Se mai practică un amestec între știința sacră și **manipularea minciunii** care poate conduce și la **Remodelarea limbajului** până la utilizarea „limbajului de lemn”. Cele opt căi utilizate sunt: Controlul comunicațiilor umane, Manipularea „mistică”. Cerința de puritate, Cultul Confesiunii, Știința sacră, Remodelarea limbajului, Doctrina mai presus de oameni și Delimitarea socială.

Ștefan TARJOC

(urmăre din pag. 1) Lunga mână a Rusiei

contra-productive, răul prădătorilor de meserie a rămas. Pravoslavnicia Rusie n-a mai fost, dar s-a ivit Rusia „pravoslavnicilor” roșii, mai tari decât toți Genghis-hanii lumii, ai istoriei întregi a omenirii. Și visul nostru frumos s-a destrămat în cumplitul an 1940, când trupul sfânt al României Mari a fost mușcat de la toate zările. Tonul dându-l - se putea altminteri? - Rusia cea Roșie, URSS... Care ne smulgea atunci brutal Basarabia și nordul Bucovinei, ba și ținutul Herței, pământuri ce n-au fost niciodată rusești. Și culmea insolenței și a relei credințe, a prostului gust chiar, Veaceslav Molotov (Skriabin) glăsuia atunci în nerușinatul ultimatum pe care i l-a înmănat la miez de noapte, ca tâlharii, ambasadorului nostru în capitala URSS: „Moscova, 26 iunie 1940. În anul 1918, România folosindu-se de slăbiciunea militară a Rusiei... (biata Rusie, „micuța” de ea!)... a desăvârșit de la Uniunea Sovietică (Rusia) o parte din teritoriul ei, Basarabia, călcând prin aceasta unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal de ucraineni (!?!), cu Republica sovietică ucraineană...”

Dumnezeule, câte cuvinte, tot atâtea sfruntate minciuni!

Și n-a fost doar atât atunci, în cumplitul an 1940: am fost prădați și de la apus și de la miazăzi, fiindcă așa e „frumos”, să-l lovești pe vecin când e la ananghie nu să te solidarizezi cu el, Doamne ferește!

Dar imperiul răului, cum l-a numit atât de sugestiv Roland Reagan, mult regretatul fost președinte american de curând dispărut, s-a prăbușit și el și a reapărut Rusia, eterna Rusie, nici pravoslavnică chiar, dar nici... roșie-roșie, cea de acum!

Roșie, să nu zicem totuși, chiar dacă Duma, parlamentul ei irizează din plin și chiar frizează... roșul. Și firește cu aceleași vechi apetituri ale fostului imperiu al țarilor albi și roșii. Răvniind fără vindecare la „vecinătatea apropiată”, adică la ce au pierdut, din ce luseră cu japa de-a lungul timpului.

România prin urmare a rămas tot în... raza de acțiune a Federației Ruse, „federatie”, fiindcă nu s-a putut lipsi de tot ce nu e rusesc, dezvățul nu e treabă ușoară!

De ce zic „în raza” ei, în bătaia razei ei? Fiindcă vedem ce se întâmplă peste Prut acum, în aceste săptămâni și luni... Pentru care, în treacărtă fie spus, suntem vinovați și noi românii, România însăși. Căci, la drept vorbind... cine ne-a silit să recunoaștem, și încă cei dintâi, „Statalitatea” Basarabiei ciuntite batjocoritor (uitați-vă la harta ei)? Germania nu a recunoscut niciodată fosta RDG și bine a făcut. În cele din urmă a izbutit noul și de astă dată îndreptățitul Anschluss, din 1989. În vreme ce noi n-am fost pe fază și am ratat Unirea noastră, amânată acum sine die. Mai cu seamă în contextul noilor Porți care, în ce ne privește, desigur nu vor dispărea niciodată.

Din realitățile istoriei, mai cu seamă pentru cei mici - și ar trebui nu numai pentru ei, - se impune a fi acceptate, iar cei mici nu au de ales, noi nefiind Germania de pildă, care rămâne Germania și după colapsurile din 1918 și 1945. chiar mă întreb: dacă Franța, Anglia, SUA ar fi pierdut teritoriul în ultimul război, s-ar fi resemnat cu asta...? Dar mai bine să nu mă întreb, doar e la mintea oricui!

Cu firea noastră blajină, a românului, care oricum nu prea are alternative, noi nu doar am recunoscut Basarabia ca alt stat românesc, ba chiar și asta, că e... românesc, o spunem cel mult cu o jumătate de gură, aproape confidențial, ca să nu supărăm... „vecinătatea noastră apropiată”, fie ea și dincolo de întinsa Ucraină; și am ajutat tot timpul republica de peste Prut, luându-ne de la gură chiar, de dragul fostei provincii istorice românești. Și poftim: ne-am pomenit că ni se mușcă, ni se sfășie mâna cu care ne dăm obolul pentru frații de peste Prut, ce ne dor, doar suntem aceeași plămădă. Ne-am pomenit acum că acești frați au „inventat” din nou comunismul, bolșevismul. E de necontestat că l-au votat și l-au adus la putere, ceea ce aduce a profanare. Dar ce puteau face totuși bieții noștri frați? Au crezut, din cauza mizeriei în care se zbat, au visat că aducându-i pe comuniști iar la putere, aceștia vor face vreo minune și... vor înmulți pâinile, ca un alt Hristos (păgân, firește)! Mizeria naște monștri, se știe bine asta

Și iată-acum pe predizidateli Varonin (scris Voronin) că ne acuză direct, sau prin „miniștri” lui, de... imperialism! Asta să însemne oare a ajuta, din puținul pe care îl ai, ca să ușurezi suferințele cumplite ale unor frați, - tovarișci/ gospodin Voronin?

Care Voronin tot face naveta la Moscova, pentru instrucțiuni cu privire la ce i se îngăduie a întreprinde împotriva supușilor săi, ce nu-l mai vor, convinși că au greșit aducându-l în fruntea bucatelor. Și se ridică din nou voci, acolo, în fostul imperiu al răului, împotriva noastră, ba din partea Dumei, ba din partea unor miniștri, a altor oficiali ori structuri mafioate subordonate. Precum ca să se știe că noi, cei de aici, n-am încetat a ne afla tot în vecinătatea apropiată a Ursului, un soi de etern hinterland în raza fostului și actualului imperiu...

Și trebuie să ne purtăm frumos, să facem frumos, pentru că e lungă al naibii mână Rusiei, pravoslavnice. Și dacă nu suntem cuminți, ni se ia jucăria ce ni se tot arată numai, la care, Doamne, răvniim de mult, visând a trăi și noi cât de cât la adăpostul Europei...

Ce se întâmplă în Basarabia ne îndurerează profund. Dar nu ne pierdem speranța că retreziți la realitatea comunistă, frații noștri de peste Prut vor putea să o răstoarne prin alegeri anticipate sau nu. Mai greșim, „greșeala e scrisă-n legile omenesci”, dar oricum, tot omenesc este a nu se persista în greșeală, așa încât românul nu-și pierde nicicând speranța mântuirii lui!

„Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă când o anumită întâmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist. Era multă lume în casă, ființe mari așezate în cerc pe scaune mici și care se uitau la mine cu priviri de recunoaștere, dar parcă îmi spuneau cu ostilitate, te vedem, ești de-al nostru, dar ce faci? Atunci am auzit o voce: „Lăsați-l în pace! Na, mă, și pe-asta!” Și cel ce rostise aceste cuvinte a luat de undeva de pe sobă o pâine mare și rotundă și mi-a întins-o. Atunci mi-am dat seama că țineam strâns în brațe, tot o pâine, și că asta era cauza privirilor rele îndreptate asupra mea. Pusesem mâna pe pâinea de pe masă care era a tuturor și nu mai vroiam să dau la nimeni din ea. Iar acel om, de care ascultau toți, în loc să mi-o ia cu forța, cum furioși se pare că vroiau ceilalți făcându-mă să scot răcnete, îmi mai dăduse una: „Ia-o, mă, și pe-asta!” Parcă m-am trezit dintr-un somn. M-am uitat la toți lăiniștit și am pus încet și cuminte pâinea din brațe pe masă. Nimeni nu m-a mai luat după aceea în seamă, au început să rupă din ea și să mănânce”.

Marin PREDA

Siliștea-Gumești - casa părintească

În amintirea lui MARIN PREDA OMAGIU

Fără nici o îndoială, Marin Preda este unul dintre cei mai de seamă scriitori români și una dintre cele mai de seamă personalități ale secolului douăzeci în ceea ce privește conștiința scriitorului în genere. Am avut deosebita cinste să-l cunosc personal, dar nu și fericirea de a-i fi prieten din pricina celor câțiva ani de existență care ne despărțeau și din pricina flagrantă a deosebirii noastre de caracter. Un timp mi-a părut că este un om rău datorită comportamentului său abrupt, dar apoi mi-am dat seama că modelul lui de inteligență lucidă și șarmantă este superior modelului meu de receptare sentimental și galanton.

Am să trec, pentru că nici nu mai este cazul, peste cele câteva incidente mărunte, reciproc dureroase, preferind să-mi aduc aminte o scenă de mare tandrețe întâmplată la Mogoșoaia, când domnia-sa și soția sa m-au invitat pe terasa Palatului la masa lor, amândoi într-o vervă intelectuală tipică pentru doi adolescenți îndrăgostiți unul de celălalt.

Mi-aduc aminte de asemenea scena de neuitat când, mergând singur pe Calea Victoriei o mașină mică, șofată de Marin Preda, a oprit exact lângă mine și o voce regală, puțin fonfăită, așa cum a avut-o marele nostru prozator, mi s-a adresat:

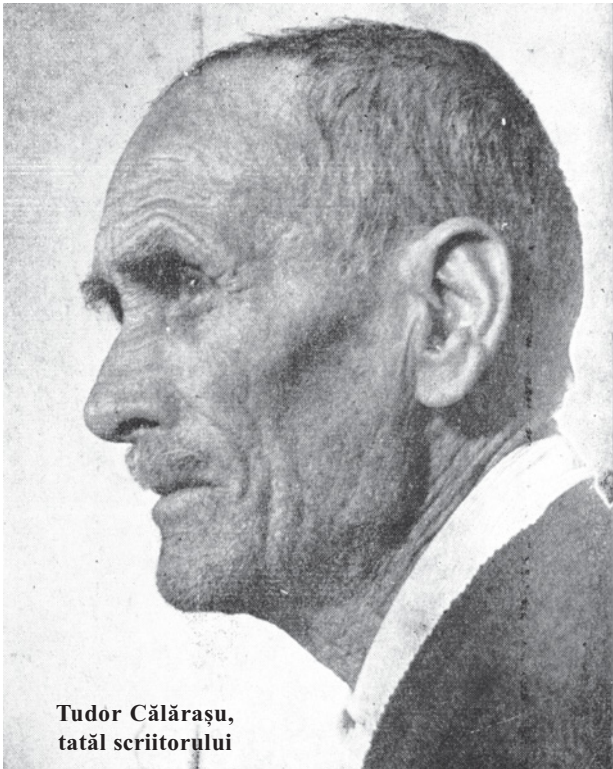
– De ce ești atât de trist, domnule Nichita? Hai să te conduc acasă, spune-mi unde stai.

I-am spus unde stau și m-a dus acasă vorbind pe drum numai bazaconii unul și celălalt, și m-a dus acasă, și m-a dus acasă, și m-a dus acasă!

Mă încerca sentimentul pe care probabil l-ar fi trăit și Avram Iancu condus acasă de împăratul Franz Iosif.

Fie-ți țărâna ușoară, om distins și slava țării pe care ai slujit-o cu credință!

În rest, cărțile lui și apoi numai și numai tăcere. Amin.

Tudor Călărășu,
tatăl scriitorului

***

eram la „Capsa” când, zărindu-l pe Marin Preda, m-am ridicat în picioare și m-am dus la dansul și i-am zis:

– Stimate maestre, din moment ce v-am apărut ca o fiară împotriva unor întrebări nemernice ce mi s-au pus contra cărții dumneavoastră Delirul, în Străinezia fiind, în pofida faptului că firile noastre nu se suportă în mod reciproc dezavantajos, nu mă pot împiedica atunci când vă văd să vă zic: „Bună ziua, domnule Preda!”

– Bună ziua, domnule Stănescu, și să vă spun ce ciudată întâmplare! Prietenul meu Lucian Raicu mi-a citit acum câteva seri din versurile dumneavoastră, și brusc, mi-am dat seama că aveți talent literar.

– Da? L-am întrebat.

– Da, mi-a răspuns izbucnind într-un râs sardonice.

Fotografie de pe legitimația de corector la ziarul „Timpul” 1942

Cred că ne-am sărutat, iar dacă cumva nu ne-am sărutat e ca și cum am fi făcut-o.

Nichita STĂNESCU

În sania regelui...

eram tânăr și subțire și pletos ca un zătar când l-am cunoscut pe Marin Preda. S-a întâmplat la Sinaia într-un miez de februarie, ningea ca pentru o vânătoare de vulpi albastre.

Cea mai mare bucurie a lui Marin Preda era să ne dăm cu sania lui Mihai I. Micimane, ia loc în față și eu la spatele dumitale, ai picioare lungi și poți să îți cârma. Zburam pe o parte de aproape un kilometru, până la poartă și acolo, răsturnându-ne de cele mai multe ori, el se scutura îndelung, bătându-se pe haine cu niște mănuși de lână, se uita lung la sania făcută dintr-o singură trestie de bambus, cu gândul ascuns al țaranului că trebuie să-i găsească el un defect, fiindcă nu se poate să n-aibă trestia așa un nod prin care să-i iasă sufletul cândva, și, aburindu-și ochelarii așa ca un cer legând cerul inteligenței lui de cerul de deasupra lumii de la Siliștea-Gumești, întreba: Micimane, ce crezi că ar zice tatăl dumitale să te vadă dându-te cu sania lui Mihai I!? Ți-ar zice, măi copile, bagă de seamă. Sunt făcuți să nu creadă că ce e bine, ține. Tatăl meu, văzându-ne, n-ar povesti mai departe, i-ar fi imposibil să pună-n ipoteză că noi ne dăm cu sania lui Mihai I. (Și ca să mă năucească): Sămbătă, când ți-a venit soția, domnu' Jugănarul de la sere, ți-a dat pentru doamna o crenguță de trandafir galbeni și nu ți-a luat nici un ban. Știi de ce? Zice că semeni cu Mihai I când era tânăr. Ce socoteli și daraveli o fi avut domnu' Jugănarul cu Mihai I ăla?... Eu nu-l văzusem pe rege decât pe monedele de-un pol, în copilărie, când jucam rișca, la Brăila, și în prăvălia de unde cumpăram gaz; un tablou frumos luminat cu candelă și pus deasupra unei table, vopsită în trei culori, pe care sta scris CAM, monopolul statului. Peste un număr de ani l-am întâlnit în carne și oase pe puntea unui vapor – legătura între Lausanne și Evian – m-am apropiat de el, nu i-am prins privirile și nu știu de ce nu mă puteam scutura de senzația stupidă că acel cap, aspru, bătut de vânturi, distant, dar totuși plăcut, stătea și atunci deasupra unei candelă, cu fruntea crescută peste coroană, domnule, așa fi vrut să-i spun, eu m-am jucat cu sania dumneavoastră, împreună cu Marin Preda, la Lisa-bona am văzut sicriul tatălui dumneavoastră, înfășurat (de ce?) în hlamidă de cruciat, având alături, mai mic, sicriul Lupeascăi, iar o dată am luat loc pe tronul pe care ați dominat, dar n-am înțeles ce e aia să fii rege, probabil că n-am stofă. Când m-am întors și i-am povestit lui Marin Preda (ne mutasem de mult la Mogoșoaia), Preda mi-a zis: Micimane, el, ca rege, fiindcă l-ai

În timpul unui interviu acordat după apariția volumului al II-lea al Moromeților, 1968.

Scriind Delirul, 1974.

văzut de-aproape, ce păstrase el din România? Nu-mi dau seama. Spune-mi, zice, cum ședea pe vaporul ăla? Sprinjinit cu amândouă mâinile de balus-tradă, se uita peste lac, poate asculta pescărușii, dus pe gânduri. Ei, vezi, se uita în curu' lumii, și asta i-a rămas numai de-aici...

Fănuș Neagu

Amintiri de pe drumuri lungi

Îmi amuza cel mai tare prostia omenească. Dacă cineva folosea cuvinte cărora nu le cunoștea sensul, râdea, și râdea foarte puternic, cu un râs strident, pe care i-l știa toată lumea. Odată, undeva în provincie, am fost invitați într-o casă și gazda, intimidată poate și de prezența lui Marin Preda, ne-a pofțit să ne așezăm, zicând: „Mai mersi la pat!” Domnul Preda nu s-a putut abține și a ieșit afară ca să rădă în voic, în timp ce-mi zicea mie: „Nu râde, Dumitrescule, că ne dau oamenii afară de aici!”

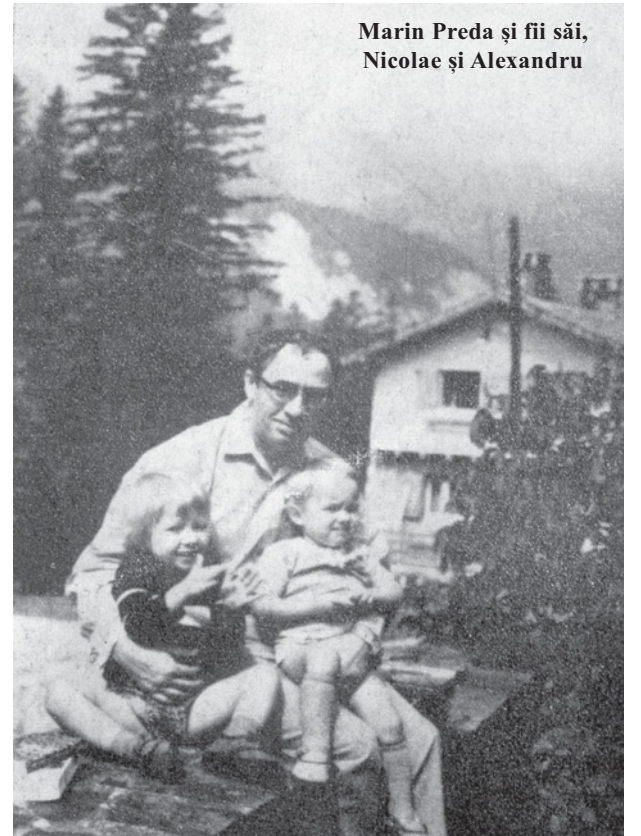
Îi plăcea, mai ales în ultima vreme, să-și amintească de anii tinereții lui, când venise la București. Povestea prin câte lipsuri trecuse, mirându-se cum de rezistase. Întâmplarea pe care o relatează undeva, cu pantofii împrumutați de Geo Dumitrescu, a fost adevărată și nu era singura de acest fel. De aceea, când i se tot spunea că Niculae și Alexandru, băieții lui, au nevoie ba de una, ba de alta, se amăra: „Copilul care are multe și de toate, cam nimic nu iese din el. Eu am plecat de acasă și am ajuns unde am ajuns prin puterile mele.” Spunea că dacă e ca Niculae să rămână repetent, foarte bine, să rămână, să repete clasa, el, Marin Preda, n-o să intervină. „Să învețe pentru el dacă îi e dragă cartea, nu pentru mine.” I-am cunoscut și familia de la țară. Mergeam în fiecare an de câteva ori la mama dumnealui, în Siliștea: primăvara, în toiu' verii și toamna.

Bătrâna nu prea mai vedea bine, îl cunoștea mai mult după glas. Odată, când am plecat de acolo, Marin Preda mi-a spus: „Aș fi vrut ca mama să rămână în mintea mea așa cum o știam eu, nu s-o vad cum e acum, bătrână și neputincioasă.” Se îngrijeau de fiecare dată, și el, și doamna Preda, când mergeam acolo să-i cumpere tot ce-i trebuia unui om în vârstă. Îi trimetea regulat și bani, pe numele surorii sale Ilinca, la care stătea mama. Singura dată când l-am văzut plângând a fost la moartea mamei.

Și apoi nenorocirea. Moartea lui.

Făceam atunci rodajul mașinii după o reparație capitală, umblam după niște piese de schimb, în ziua aceea veneam spre editură cam pe la ora trei. M-am întâlnit pe stradă cu doamna Lungescu, secretara noastră. Când mi-a spus, m-a trântit ceva. M-am așezat pe scara unui bloc, simțeam că nu mai pot nici să respir. Parcă-mi murise un frate, un părinte, mai mult chiar.

Nu l-am mai văzut decât depus în capelă. În ziua înmormântării, am mers și eu, cu tot cortegiul la cimitir. După ce s-a terminat ceremonia înhumării, am mai rămas. Nu mă puteam desprinde de acolo. Lumea care fusese la mitingul de doliu plecase, dar continuau să vină mereu alții, cu flori și cu lumânări, în jurul mormântului, se adunaseră iar sute de persoane. Atunci, împreună cu încă doi salariați ai editurii State Constantin și doamna Cleopatra Stănescu, secretara

Marin Preda și fiii săi,
Nicolae și Alexandru

noastră care tocmai se pensionase, am dat un telefon familiei ca să-i cerem acordul. Familia ni l-a dat. Ce-am făcut? Am rugat niște preoți întâlniți în cimitir să officieze slujba de înmormântare la mormântul domnului Preda. Cineva pe care nu-l cunoșteam a dat drumul magnetofonului – magnetofonului care into-nase mai înainte marșul funcbru – și slujba s-a imprimat. Apoi banda a fost reluată de mai multe ori și slujba a continuat să se audă în timp ce lumea venea mereu cu flori să le depună pe mormânt.

E ultimul lucru pe care am putut să-l fac pentru un om față de care am simțit că trebuie să-mi arăt recunoștința și dragostea și pe care l-am iubit.

Savu DUMITRESCU
– șoferul lui Marin Preda

AFORESIT EASTE ATEL CARE DE-A LUI PATRIE DOR NU ARE

UN CÂNTIC

de Constantin Belimace

Trăesc în noi, vorbesc în noi Romanii
Cu sângele, cu limba lor divină.
Zadarnic peste noi trecură anii,
Rămase verde nobila tulpină.

O știu Balcanii, Dunărea, Carpații:
Când alții au fost robii semilunii,
Pe plaiul nostru au murit bărbații
Și în morminte n'au roșit străbunii.

Ținură-m sus și steagul și făclia,
Păstrând întreg chivotul moștenirii,
Credința-n Dumnezeu și omenia,
Coroană-ntră virtuțile omenirii.

Și peste vremi așa ne înălțarăm
Cu spada între pază și dreptate,
De-ajunse adăpost a noastră țară
Și Hanaan popoarelor îngrate.

Când Roma ne-a trezit, ne-a dat mândria
Cunoașterii, încrederii în sine.
Și ne-a-nvățat mărimumia
Și cultul pentru ce-i frumos și bine,

Barbar perfid, ne-ai pus în braț țaria
Străbunilor să te drobim pe tine.

Care este locul aromânilor din Albania?

Aromâni fărseroti

Polemica în sânul inteligenței albaneze ca urmare a apariției unui atlas demografic care îndeamnă la întrebarea: aromânii, constituie o minoritate „culturală” sau „etică” în Albania? Cotidianul Klan profita de această ocazie pentru a se apleca asupra celei mai nedreptățite populații din Balcani. Asupra chestiunii minorităților din Albania, surprizele sunt fără de sfârșit: macedonenii din 9 sate ale regiunii Prespa, declară că au depășit cifra de 500000 de locuitori; romii constată că sunt cel puțin 300000; reprezentanții organizațiilor minorității elene nu dezvăluie nici o cifră. În această Albania de 3 milioane de locuitori, albanezii rămân singura minoritate fără pretenții, poate fiindcă dacă toate revendicările minorităților ar fi fost luate în discuție, nu ar mai fi loc în țară...

Nedreptățita populație din Balcani

La 25 noiembrie anul trecut, cu ocazia unei conferințe științifice internaționale sub tutela Ambasadei Germaniei, a fost prezentat Atlasul Geografic și Demografic Albanez, prima lucrare enciclopedică de gen din țară. Au contribuit la elaborarea sa, Universitatea din Tirana, Centrul de Studii geografice al Academiei de Științe, Universitatea din Priștina, Universitatea din Potsdam și Școala de înalte studii tehnice din Karlsruhe.

Concluzia acestei lucrări a fost cel puțin surprinzătoare, în măsura în care, pentru prima dată, minoritățile etnice depășesc 10% - cifrele oficiale fiind de 2% - 3% - și sunt majoritare în unele zone, cum ar fi Gjirokaster. În plus, câteva grupuri culturale, cum ar fi aromânii și rromii etc., sunt considerați de către atlasul demografic ca fiind minorități etnice, lucru care nu era pus în discuție până acum. Reprezentanții Facultății de Istorie și de Filologie și ai Academiei de Științe, au contestat punctul de vedere al autorilor atlasului demografic, în special responsabilul albanez al proiectului, Prof. Dhimiter Doka și Arqile Bexxolli, șeful Centrului de Studii Geografice ale Academiei, datorită schimbării radicale a cifrelor și datelor raportate la cifrele oficiale actuale.

Profesorul Gjovalin Gruda, decan al Facultății de Istorie și Filologie susține că definiția dată de către atlas, care face din minoritatea culturală aromână, minoritatea

În fața secolului XXI

„etică” cea mai numeroasă cuprinsă între 120.000 și 130.000 de locuitori, nu este nici fondată nici una științifică ci una ce ține de manipulare. Arqile Bexxolli, sătul de polemică, îi sfătuiește pe albanezi să alunge lucrarea... Ori, lucrarea de 128 de pagini va fi difuzată în Albania și în străinătate, servind ca referință la elaborarea altor lucrări științifice sau estimări statistice din întreaga Europă. Problema pentru Prof. Gruda, nu este aceea asupra creșterii fictive a procentului general al minorităților, ci asupra faptului că îi include pentru prima dată pe aromâni, fapt pe care chiar profesorii de origine aromână de la Universitatea din Tirana l-au respins. Ministrul afacerilor externe a contestat în egală măsură această prezentare: Agron Tare, directorul Biroului Minorități din cadrul ministerului, afirmă că nu există o definiție oficială precisă a minorităților, dar, că, comunitatea aromână, este considerată ca fiind o minoritate culturală.

Serbarea Bobotezei în Veria

Guvernul român, insistă formal pentru ca această minoritate să fie considerată una etnică, lucru care i-ar asigura drepturi diferite de cele ale minorităților culturale. Guvernul albanez, a avut în permanență ca și referință, recomandările adunării parlamentare a Consiliului Europei pentru a da curs revendicărilor venite din partea aromânilor, însă, Biroul Minorităților, nu a primit niciodată revendicări specifice, în concordanță cu cerințele legii, cu semnăturile a 34 de membri ai acestei minorități, precizează Agron Tare adăugând, că, nu a existat decât o cerere izolată de deschidere a unei școli private la Divjake și că nu mai există altele spre a demonstra ca în alte zone ale țării, ar exista grupuri etnice sau culturale de origine aromână, diferite de restul albanezilor. După el, chiar dacă Albania este una din țările de origine ale aromânilor, nu este statul în care se află cel mai mare număr dintre aceștia. După raportul prezentat de Consiliul Europei există aproximativ 2.850.000 de aromâni în lume, care, pe lângă Albania și Macedonia, se găsesc de asemenea în Grecia și Bulgaria, considerate toate patru ca și țări de origine, alături de România, SUA, Germania și chiar Australia, considerate ca țări cu însemnate comunități aromâne. Dacă mulți dintre aceștia s-au apropiat demult de marile centre urbane și s-au angajat în mod fructuos în viața intelectuală a țării, aromânii se identifică în multe regiuni ca și o populație de păstori, în care creșterea oilor rămâne activitatea principală care se transmite din generație în generație.

Țara aromânilor?

Simbolul tuturor aromânilor este un toiag de păstor. În Albania, aromânii s-au așezat în principal în satele, pe care cercetătorul Jani Gusho le-a studiat, situate în zone specifice cum ar fi: Llenga în Pogradec, Grabova în Gramsh, Sqepuri în Berat, Divjaka, Stan-Karburnara, Kolonja, Grandishti în Lushnja, zone rurale din Fieri, câteva zone la Permet, Vlora, Saranda, Korca și Gjirokastra.

Dar de ce considerarea aromânilor ca fiind o minoritate etnică ar fi o problemă? Agron Tare susține că există criterii care ajută la identificarea unui grup social diferit de restul populației și care fac o minoritate etnică, cum ar fi limba, conștiința națională, religia, instituțiile sau organizațiile reprezentative, și țara de origine. Acest ultim criteriu, nu este îndeplinit de către aromâni, limba lor, fiind

Sfintirea drapelului Centrului Studentesc București la 10 Decembrie 1926

diferită de româna „oficială”, iar țara de origine a aromânilor din Albania este... Albania!?!

Aurel Plasari, directorul Bibliotecii Naționale a Albaniei și cercetător de renume care a contribuit la studiul chestiunii aromâne, recunoaște că există diferențe între limba aromână și cea română, chiar dacă provin din aceeași familie de limbi. El a participat recent în inima unei dezbateri aprinse pe tema originii Maicii Tereza care, provenind dintr-o familie albaneză catolică din Skopje, are, în opinia cercetătorului, pe linie paternă originea aromână, lucru care a trezit vîi contestații din partea cercetătorilor, a diplomaților și chiar a politicianilor. După Aurel Plasari, dezvelind originile aromâne ale celebrităților albaneze, lucrurile devin greu de acceptat datorită nerecunoașterii identității și originii acestora și datorită unei tendințe xenofobe de a eticheta drept străin tot ceea ce displace.

Într-un alt context, mai puțin emoțional, Plasari susține teza, potrivit căreia, aromâni albanezi, asemeni tuturor comunităților albaneze din Balcanii de sud, sunt descendenții populațiilor trace latinizate, popoare antice care constituie alături de iliri, strămoșii albanezilor de astăzi. În afara acestui curent care îi consideră pe aromâni ca fiind albanezi latinizați din antichitate, există alte trei, printre care unul, care îi identifică minorității elene din Albania de sud. Există de asemenea, o fracțiune foarte influentă printre aromânii albanezi, apropiați României care acordă în fiecare an burse de studiu tinerilor din această comunitate și finanțează activități culturale. Mulți din acești tineri, sunt gata să-și schimbe identitatea aromână cu cea română, ceea ce facilitează și școlarizarea.

Va mai fi un stat valah?

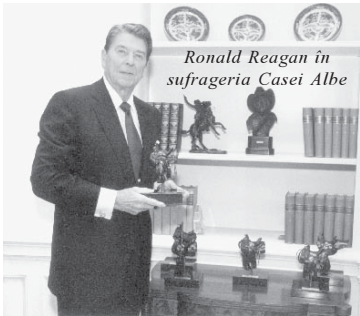
Chestiunea aromână depășește simpla problemă culturală, având o legătură cu chestiunea etnogenezei albanezilor și cu originile etnice și culturale spre care a tins această ramură atât de particulară azi. De ce identitatea aromână este atât de legată de cea albaneză? De ce între membrii celor două comunități au existat relații atât de naturale? De ce a cerut România ca, în imposibilitatea creării unui stat vlah în 1912, teritoriile aromâne din Grecia să fie administrate de către Albania? Și în final, de ce în 1913, în timpul Congresului Internațional de la Trieste, prințul Albert, declara că dacă se vor a fi descendenți demni ai lui Skanderberg, trebuie să apare Albania de amenințarea otomană? Poate că a fi aromân nu exclude a fi albanez. Poate că în afara limbii și religiei deseori diferite, albanezii și aromânii, au o origine comună. Poate că aici este răspunsul la toate întrebările...

Din aceste motive, lumea academică și științifică albaneză trebuie să consacre o atenție mult mai mare acestei chestiuni, spre a face lumină, și a opri pe inventatorii periodici de identități, de minorități, ori, de enclave etnice. Asta și pentru că, dacă se va începe să se pună la modul european în discuție originea albanezilor, atunci nu vor mai rămâne mulți care se vor putea declara albanezi.

Cele 6 gloanțe care puteau schimba lumea

Filmul evenimentelor

La un început de săptămână ca oricare altul, luni, 30 martie 1981, președintele Statelor Unite, Ronald Reagan, protejat de cei care aveau misiunea să-i asigure securitatea, ieșea din hotelul Hilton, unde ținușe o cuvântare, și se îndrepta spre automobilul său. La un moment

dat, unul dintre operatorii de televiziune, aflați într-un grup compact dincolo de cordonul care oprea accesul spre locul pe care-l străbătea Ronald Reagan, a strigat: „Domnule președinte”, cu intenția de a-l determina pe șeful administrației americane să-și întoarcă fața, și astfel să-l poată filma cât mai bine. Președintele a făcut mai mult decât să întoarcă privirea: a dat la o parte pe însoțitorii care erau interpuși între el și cameră și a ridicat mina în semn de salut. Atunci s-au auzit, timp de două secunde, șase pocnete, pe care mulți le-au luat drept explozii de petarde. În realitate însă, erau șase împușcături, șase gloanțe destinate șefului Casei Albe și care veneau exact dinspre grupul de ziariști spre care se îndreptase Reagan. Realizând că-i vorba de un atentat, trei oameni din gardă s-au precipitat spre președinte, pe care au izbutit să-l pună la adăpost, în mașina blindată, care a demarat în trombă. În primele minute care au urmat panicii, ziariștii și ceilalți martori oculari afirmau că președintele nu fusese atins. Ei au alergat în ajutorul a trei oameni căzuți pe trotuar. În acest timp, în interiorul mașinii prezidențiale oamenii din serviciul de securitate au descoperit drama: o dără lată de sânge se prelingea pe cămașa președintelui. El a fost condus imediat la spitalul George Washington, unde a fost supus unei operații care a durat 2 ore și 45 minute. S-a constatat că fusese împușcat în partea stângă a pieptului. Glonțele se oprise în plămânil stâng, la o adâncime de 7 centimetri, și trecuse la numai 3 centimetri de inimă.

În tot acest timp a impresionat curajul, stăpânirea de sine ale președintelui, faptul că nu și-a pierdut nici în cele mai grele momente simțul umorului. Deși slăbit, foarte palid, din cauza pierderii de sânge, el a refuzat targa, s-a dat singur jos din mașină și a intrat în spital drept ca lumânarea. Chirurgilor de la serviciul de urgență, care urmau să-l opereze, le-a spus surâzând: „Sper că sunteți cu toții republicani, nu-i așa?”. Pe un amic senator, venit imediat să-l vadă, l-a asigurat: „Nu vă faceți probleme din pricina mea, mă descurc eu”. Iar soției, Nancy, parafrazând pe un mare boxer din anii '20, i-a spus: „Ce să-i faci draga mea, am omis să eschivez”.

În urma intervenției chirurgicale, glonțele din plămânil drept al președintelui a fost îndepărtat. Era unul din cele șase trase. Dar celelalte cinci? Primul din serie l-a rănit grav la cap pe James Brady, purtătorul de cuvânt al Casei Albe. Au mai fost loviți un polițist și unul din membrii gărzii personale. Se înțelege, toți cei răniți au fost imediat spitalizați. Cel mai grav a fost atins — în frunte — James Brady. El a căzut fulgerător la pământ și toți l-au crezut mort. Immediat după ce a fost adus la spital, s-a comunicat vestea decesului său. Dar pe urmă s-a constatat că mai respira, totuși. Ca atare, a fost urcat și el pe masa de operație, unde, timp de mai bine de trei ore, chirurgii s-au străduit să-l salveze. La terminarea operației, specialiștii nutreau speranțe în ceea ce privește supraviețuirea, nu însă și cu privire la păstrarea integrității facultăților intelectuale.

ASASINUL

Cine trăsesse? Făptașul se numea John Warnock Hinckley, un tânăr blond, grăsuț, fără antecedente penale. Un personaj fără istorie, s-ar zice. Cercetându-i se însă biografia, s-a constatat că nu totul era în ordine, că existau suficiente motive de suspiciune atât în legătură cu echilibrul psihic al tânărului, cât și cu, vederile sale politice.

John Hinckley crescuse în Texas, la Dallas, orașul în care se petrece o crimă zilnic, și unde adesea neînțelegerile legate de circulație se rezolvă cu focuri de revolver. Locuise în cartierul bogătașilor, din rândul cărora făcea parte și tatăl său, director al unei companii petroliere. Copilul de bani gata și foarte răsfățat a început la un moment dat s-o ia razna. Și-a abandonat studiile universitare și a început să colinde cu chitara sa electrică motelurile din Statele Unite, fiind mare amator de muzică pop și de înghețată. Intrat în conflict cu familia, s-a înscris, în 1978, în Partidul național-socialist din S.U.A., de unde a fost însă expulzat pentru... extremism. „Vorbea mereu de împușcarea oamenilor sau de aruncarea în aer a imobilelor — spunea șeful naștilor americani despre fostul lui emul. Lumea credea c-ar fi nebun sau agent al poliției”.

După ce-a văzut filmul „Taxi Driver”, John Hinckley și-a închipuit că poate să joace și el, în viață, rolul pe care actorul Robert de Niro l-a interpretat pe ecran: să ucidă un politician de vază, pentru a demonstra femeii iubite cât e de mare pasiunea lui și să-i câștige, în felul acesta, dragostea. Aleasa inimii lui Hinckley era tot actrița din „Taxi Driver”, Jodie Foster.

După ce s-a fixat asupra personalității pe care urma să o ucidă, a cumpărat trei revolve și 50 de încărcătoare și, la 9 octombrie 1980, s-a deplasat în orașul Nashville (Tennessee), cu intenția de a intra în acțiune. Dar, ghinion, pe aeroport a fost reținut de poliție, iar arsenalul i-a fost confiscat. După un scurt interogatoriu, i s-a dat drumul; firește, fără arme. Însă tânărul grăsuț n-a renunțat. Câteva zile mai târziu și-a cumpărat de la un armurier din Dallas un revolver arhipopular, de calibrul 22, pe care a dat 47 de dolari.

Cu acest revolver a tras Hinckley luni, 30 martie 1981, asupra președintelui Reagan. Și de-abia atunci poliția s-a gândit să verifice care anume din personalitățile de vază ale Statelor Unite se găsea la Nashville la 9 octombrie 1980. Și s-au lămurit: În ziua respectivă se afla în oraș președintele de atunci, Jimmy Carter...

SIMPLA FAPTĂ DE DEZECHILIBRAT?

În camera de hotel a lui John, la Washington, anchetatorii au găsit o fotografie a lui Lee Harvey Oswald, presupusul asasin al președintelui Kennedy, și o scrisoare către frumoasa actriță din „Taxi Driver”: „Jodie, te rog să privești în inima ta și să-mi dai cel puțin o șansă de a-ți câștiga stima și dragostea, după acest act istoric”. Fotografia și scrisoarea par a spune lămurit, de la bun început, că intenția de lichidare a președintelui Reagan n-are nimic comun cu politica, fiind opera unui dezechilibrat. Ce fel de dezechilibrat? Mulți au văzut în gestul lui Hinckley complexul ratatului împotriva celui căruiia Fortune i-a surâs. Ca urmare a uciderii lui John Kennedy la Dallas, a lui Martin Luther King la Memphis, a lui Bob Kennedy la Los Angeles, și după diverse alte atentate (împotriva lui George Wallace, Malcolm X, președintele Ford), un institut de cercetări însărcinat cu studierea categoriei de indivizi care vor, cu indiferent ce preț, să ucidă un om de vază conchidea că există de-a lungul celor 52 de state americane cam o sută de mii de dezaxați, de inhibați, în ale căror capete bolnave se învârtesc obsedant o idee fixă: să-l ucidă pe președinte. Intră aici și setea bolnăvicioasă de glorie, în genul lui

Erostrate, care, pentru a deveni celebru, a dat foc templului zeiței Diana din Efes, una din cele șapte minuni ale lumii. Portretul robot al unui ucigaș de celebrități, susține institutul amintit, începe totdeauna prin aceea că foștii colegi, cunoscuți, n-au nimic de spus despre el.

Mulți au refuzat să creadă că atentatul la viața unui președinte nu are dedesubturi politice. Astfel, în spatele asasinării lui John Kennedy au fost imaginate toate mașinațiunile posibile, fără ca până în prezent, să fi putut stabili ceva concret. În cazul lui Hinckley, totul proba clar mobilul, iar afacerea a fost, de la început chiar, ca și clasată, judecarea și condamnarea lui fiind o simplă formalitate. Dar și aici s-au ridicat întrebări: dar dacă grăsuțului, cu psihicul său cam în suferință nu era decât o uceală? Dar dacă gestul de „vitejie” menit să o impresioneze pe actrița îi fusese sugerat de alții? Care alții ar fi putut foarte bine să-i dirijeze toate gesturile inclusiv fabricarea alibiului cu scrisoarea.

Prea tânăr pentru un război așa de mare

Revista franceză „L'express” s-a referit chiar la posibilitatea ca cele 6 gloanțe trase în fața hotelului Hilton să servească drept revelator al luptei pentru putere. Legat de aceasta s-au pus alte serii de întrebări: cum a putut John Hinckley să se plaseze liniștit fără să i se ceară nici un fel de legitimație, la cinci metri de președinte, în mijlocul unui grup de reporteri acreditați în cea mai perfectă formă?

Ciudățeniile constituționale

Deși chestiunea incapacității președintelui Reagan, ca urmare a rănirii sale, nu s-a pus nici un moment, era clar că până la ieșirea sa din spital trebuia să gireze cineva treburile curente. Și întrucât vicepreședintele Bush nu era atunci în capitală, cel ce a venit la Casa Albă imediat după atentat și a acționat ca un interimar al președintelui a fost secretarul de stat (ministrul de externe) Haig. Adresându-se, prin intermediul televiziunii, cetățenilor S.U.A., el a spus: „Conform constituției, aveți președinte, vicepreședinte și secretar de stat. În aceasta ordine”. Numai că ordinea, după însăși legislația Statelor Unite, nu era aceasta.

Constituția S.U.A. are — potrivit chiar comentatorilor americani — și prevederi cam învechite, cum ar fi, de exemplu, existența timp de mai bine de două luni de zile a doi președinți. Însă în ceea ce privește asigurarea succesiunii în caz de dispariție subită a președintelui, constituția americană, susțin aceiași comentatori, funcționează remarcabil. Immediat după dispariția președintelui, el este înlocuit de vicepreședinte, care continuă mandatul prezidențial până la viitoarele alegeri, fără însă a-și numi un vicepreședinte (aceiași lucru se întâmplă și în cazul demisiei președintelui). Multă vreme, ca orice muritor. Unii vicepreședinți au caracterizat ei înșiși, în cuvinte uneori de spirit, altele de amărăciune, lipsa de greutate a posturilor pe care le dețineau. Astfel, prin 1900, când era vicepreședinte, Theodore Roosevelt spunea că „un vicepreședinte este și mai inutil decât un prinț consort”. Un alt vicepreședinte, Th. R. Marshall, declara: „Ar fi pentru mine o nespusă tragedie să-l înlocuiesc pe președinte, fiindcă nu sunt la curent cu nimic. Cel mai mărunț funcționar al guvernului ar fi mai calificat decât mine”. Iar Harry Truman, pe care Franklin Delano Roosevelt îl ținea cu totul în afara problemelor de stat (el n-a știut nimic nici de lalta, nici de cercetările pentru fabricarea bombei atomice), avea pentru funcția sa de atunci cuvinte nu prea măgulitoare: „Vicepreședintele Statelor Unite este la fel de inutil ca și a cincea țâță la vacă”. În ultimele decenii însă participarea vicepreședintelui la treburile statului a crescut.

Dar ce se întâmplă în cazul dispariției simultane a președintelui și vicepreședintelui, sau a vicepreședintelui devenit președinte? Potrivit unei reglementări din 1947, s-a stabilit o ierarhie strictă a personalităților administrației, în virtutea căreia dispariția celor din față permite preluarea automată a funcției supreme de către numărul la care s-a ajuns, iată primii 9 de pe lista: 1). Președintele; 2). Vicepreședintele; 3). Speakerul Camerei Reprezentanților; 4). Vicepreședintele Senatului; 5). Secretarul de stat (ministrul de externe); 6). Ministrul trezoreriei; 7). Ministrul apărării; 8). Ministrul Justiției; 9). Ministrul de interne. Urmează apoi ceilalți membri ai administrației, citați într-o ordine ierarhică riguroasă.

După cum se poate lesne observa, în cazul atentatului împotriva lui Reagan, secretarul de stat sărise cu două locuri mai în față, ca sa nu mai vorbim de faptul că secretarul (ministrul) apărării avea și el întâietate în problemele militare. Sosirea la Washington a vicepreședintelui George Bush a pus însă capăt acestei mici neînțelegeri și totul a intrat în normal. De altfel, președintele Reagan a fost tot timpul „în exercițiu”, chiar și pe timpul când s-a aflat în spital.

LA FIECARE 13 SECADE SE CUMPĂRA O ARMĂ!

Nimeni n-a negat legătura dintre tentativa de asasinat din fața hotelului Hilton și climatul de violență din Statele Unite, țara în care se comit, raportat la o sută de mii de locuitori, de 9 ori mai multe crime decât în Europa occidentală, țara în care se înregistrează un omor la fiecare 24 de minute, în care rata creșterii anuale a criminalității este de 13 la sută. Criminalitatea în Statele Unite — fenomen aflat, potrivit statisticilor, într-un proces de creștere vertiginosă — este pusă în relație și cu proliferarea armelor. În S.U.A., la fiecare 13 secunde se cumpăra o armă de foc. Ca urmare, pentru cei 250 milioane de americani se afla în circulație nu mai puțin de 150 milioane arme de foc, dintre care 55 milioane de revolve. Și este limpede că oricare ar fi mobilurile atentatelor, oricine ar fi autorii, ducerea lor la îndeplinire este într-o măsură foarte mare facilitată de posibilitatea procurării fără probleme a armelor necesare.

O MESERIE PERICULOASĂ

Atacul de la 30 martie 1981 asupra lui Ronald Reagan o constituit al 11-lea atentat împotriva unui președinte al Statelor Unite. Cu acest prilej, s-a relevat că, începând din 1865, un președinte american din cinci a fost victima unei tentative de asasinat, reușite sau nu, ceea ce face ca exercitarea în S.U.A. a prerogativelor prezidențiale, oricât de glorioasă ar fi, să rămână una din meseriile cete mai periculoase din lume.

Dr. Dumitru GANEFIL

Ipoteze și ipotenuze

Despre aparițiile O.Z.N.

Din punct de vedere statistic 10% din aparițiile de Obiecte Zburătoare Neidentificate, nu pot fi justificate în nici un fel: nici prin arme în curs de încercare, nici prin baloane sondă, nici prin confuzii, nici prin fulgere globulare etc.

De fapt, în aceste cazuri, martorii locali sunt de certă credibilitate: cadre militare, aviatori, oameni de știință sau martori multipli cu pregătire superioară. De fapt, specialiștii în Ufologie se găsesc în toate armatele din lume. Dacă n-ar avea ce cerceta, n-ar mai ființa departamente O.Z.N. încadrate cu cercetători în domeniu.

Desigur că unele apariții O.Z.N. sunt mai frecvente pe teritoriile Rusiei și SUA, țări preocupate, după cum se știe, de perfecționarea armelor aeriene, inclusiv celor de tipul acrodinelor lenticulare. Mai mult, credem că aceste apariții sunt mai frecvente în Zona 51 din SUA unde mai sunt laboratoare secrete pentru perfecționarea de avioane și a armelor din dotare.

Zborurile din apropierea laboratoarelor, cuprinse încă de o „secretomanie” absolută, pot da impresia unor martori oculari prezenți întâmplător sau nu în zonă, că văd farfurii zburătoare ce pot fi de fapt noi „arme” în curs de testare. Același fenomen poate fi vizibil și în zonele din Rusia unde, savanții realizează noi „arme”. De fapt observațiile legate de O.Z.N.-uri, care se defectează, produc zgomote anormale sau cad, provin în mod sigur de la aceste noi tipuri de „arme” în curs de testare. Discutabile sunt însă „întâlnirile de gradul III”, când la bordul acestora s-au observat și echipaj uman (care prin descriere - nici până la 1m maro sau verzi, cu înfățișare de extraterestri - par din altă lume). De asemenea sunt greu de crezut așa-zisele răpiri a unor martori de pe Terra de către aceste echipaje.

De fapt, după aparițiile bruște (ca din

pământ), aceste O.Z.N.-uri par a veni de foarte aproape, ceea ce ar presupune că o navă „mamă” să-i fi adus pe pământ, iar explorările, le fac în nave pui, nave de buzunar. Teoretic, distanța de la o presupusă planetă populată, ar trebui să fie atât de mare, încât n-ar putea ajunge pe Pământ într-o viață de om (cu excepția faptului dacă ar veni de la periferia sistemului solar, de pe planeta Sidna - descoperită doar anul trecut).

Dacă navele vin de departe, conduse de roboți, fapt care ar explica și de ce nu intră în contact cu noi. Dacă sunt roboți și nava „mamă” are baze pe lună sau pe Marte, atunci ar fi explicabil de ce apar și dispar, așa des în zboruri aeriene. Dacă vin însă de pe planeta Sidna, de la periferia sistemului solar, ar fi justificată culoarea acestor „omuleți” - verde sau maro, dimensiunile și forma lor relatată de martori. Ar mai fi de explicat relațiile mitologice din Sumer, unde apare foarte clar cu 7.000 de ani în urmă, sistemul solar format din 10 planete (ultima Sidna - numită de ei Neberu) de pe care ne-ar fi „vizitat” oamenii cerului numiți ananochii și care, prin cunoștințele lor avansate, ar fi contribuit la progresul omenirii.

Dacă totuși ar veni de pe planeta Sidna, care are condiții nefavorabile vieții, noi credem că ar fi populat de mult pământul, fiindcă e puțin credibil ca omenirea terestră să fie un experiment genetic al acestora, cum se grăbesc unii să presupună.

În concluzie, aparițiile OZN de pe Terra, ar fi, în general, sofisticatele nave terestre (chineze, ruse sau americane - în curs de experimentare), sau farfurii extraterestre conduse de roboți, din care poate o parte, au fost și capturate. Din motive militare, aceste „capturi” nu au fost date publicității.

Ștefan TARJOC

LUMEA ȘPORTULUI ÎN SUPERLATIVE

- *Cele mai vechi sporturi*
– atletism, lupte, înot, schi, șah (3500-5000 de ani).
- *Cele mai răspândite*
– atletism, baschet, fotbal (130-150 țări).
- *Întrecerile cele mai importante*
– Jocurile Olimpice (1896).
- *Cei mai mari campioni*
– Nurmi, Weissmüller, Killy, Clay, Pelé, Nadia Comăneci.
- *Țările cu cele mai vechi tradiții*
– Grecia, Anglia, Finlanda.
- *Cele mai multe medalii câștigate la J. O.*
– U.R.S.S., S.U.A., R.D.G.

• *Literatura de specialitate cea mai bogată*
– fotbal, atletism, alpinism.

POETUL LA RĂZBOI

Într-o clipă de răgaz, pe câmpul de luptă, poetul Antagoras, făcuse un foc și frigea o bucată de carne. Întâmplător a trecut pe acolo regele Antigone.

– Ce crezi tu, Antagoras, Homer când a descris vestitele lupte ale lui Agamemnon și-a pierdut vremea frigând pastramă? îl întreabă batjocoritor regele.
– Dar vă închipuiți că Agamemnon a câștigat toate luptele pierzându-și vremea să vadă cine frige pastrama pe câmpul de luptă? i-a răspuns Antagoras.

DE-ALE NEMURITORILOR...

În decursul timpului, în jurul celebrei Academii franceze (înființată în 1635 de către Richelieu) s-a format o întreagă literatură anecdotică. Vorbele de duh, multe din replicile adeseori tăioase ale unora dintre cei 40 „nemuritori”, s-au perpetuat peste ani, constituind o inepuizabilă sursă de umor.

Prezentăm cititorilor noștri câteva din acestea:
După recepția sa la Academie, scriitorul și filozoful Fontenelle (1657-1757) a spus: „Nu mai există acum în Franța decât 39 persoane care au mai mult spirit decât mine”. (În Franța, membrii Academiei sunt în număr de 40 n.n.)

***

Navigatorul francez Bougainville (1729-1811), rugându-l pe Charles Ducloux (1704-1772) să-i mijlocească intrarea la Academie, i-a dat de înțeles că, fiind atins de o boală incurabilă, ar lăsa foarte curând locul său vacant. Cebrul memorialist i-a răspuns: „Îmi pare rău, dar nu-i de resortul Academiei să primească ultima spovedanie”.

GREU DE RĂSPUNS

Un veleitar într-ale literaturii i-a trimis lui Racine o tragedie, solicitându-i părerea. După ce a citit lucrarea, marele dramaturg i-a scris autorului: „Greutatea nu este de a face o tragedie ca aceasta, ci de a răspunde celui care a făcut-o”.

DECÂT PUNGA...

Un alchimist care se lăuda că a găsit mijlocul de a face aur a solicitat o recompensă Papei Leon X (1475-1521) care trecea drept protector al artelor și științelor. Papa a acceptat.

Peste câteva zile, alchimistul s-a prezentat la Vatican să-și ia banii promiși. Nu mică i-a fost dezamăgirea când, surzând, Papa îi dădu... o pungă goală, spunându-i: „Din moment ce aurul îl știți prepara, cred că nu vă lipsește decât punga în care să-l păstrați”.

F. Paraschivoiu, București

• ÎNTÂMPĂRI CU HAZ •

TRANSFUZIA DE SÂNGE - SALVĂTOARE DE VIAȚĂ

Sângele este unic. Deși esențial pentru menținerea vieții umane el poate fi donat de către om apoi procesat și administrat altor oameni; și aceasta fără a periclita în vreun fel viața și sănătatea donatorului. Sângele donat, ca atare sau prin produsele sale (albumină, plasmă, masă eritocitară sau trombocitară, imunoglobuline, factori de coagulare, etc.) salvează vieți sau îmbunătățește speranța de viață a unor bolnavi. Sângele sau derivatele de sânge constituie măsura terapeutică indispensabilă pentru numeroase persoane bolnave (prezentând anemie, purpură sau tulburări de închegare a sângelui, imunodeficiență, cancer, etc.) sau suferind un traumatism (accidente, arsuri, intervenții chirurgicale), etc.

În marea majoritate a cazurilor el nu are alternativă sau substitut. Dacă unele componente sanguine pot fi „fabricate” azi prin inginerie genetică (de exemplu: factor VIII, factor IX, factor VII), altele (de exemplu: albumină, eritrocitele, trombocitele, imunoglobulinele) rămân eminemamente derivate ale sângelui uman.

Din aceste motive donarea de sânge este un gest cu profundă încărcătură de solidaritate

umană, o decizie ce încununează înțelegerea faptului că sângele donat este ades singura măsură capabilă de a salva o viață aflată în pericol.

Dar sângele comportă pe lângă beneficiile sale miraculoase și riscuri și se confruntă cu limite. El poate transmite unele boli (infecții hepatice, cu HIV, lues, malarie, etc.); pe de altă parte accesul la el nu este neîngrădit, acesta depinzând de voința și bunăvoința celor ce se decid pentru donare. Rareori (cel puțin la noi) donarea este autologă (cel care are o operație programată își donează din timp sânge pentru a-i fi reinjectat lui însuși), obișnuit fiind allogeneică (recoltare de la persoane înrudite sau străine sănătoase, fără antecedente de infecție hepatitică, HIV, sifilis, tuberculoză, etc.).

România este una din țările europene cu numărul cel mai mic de donări pe cap de locuitori. Cauza nu cred că derivă din lipsa solidarității umane în fața suferinței și a morții. Mai degrabă este vorba de lipsa înțelegerii dimensiunii salvatoare a sângelui. Dacă se va înțelege că sângele, realmente, ades înseamnă chiar viață, numărul donărilor va crește; și nu al donărilor de orice fel; al donărilor în care sângele este privit ca o „marfă” ci al donărilor în care cel sănătos înțelegând miracolul pe care-l poate genera sângele său fără a-și dauna, îl oferă semenului aflat în pericolul morții spre a-l salva.

Prof. dr. Margit ȘERBAN

Cântec de Sândziene

Șapce cai cu nara hoarnă
Și cu luna prinsă-n greabăn,
Din căpestre dă răcoare
Or scăpat în griu' reavăn.

Bace-arjint o steauă-n iarba
Zdrumicătu supt potcoavă,
Spiriduși beau fântâna
Adurmită în otavă.

Un șiopor dă zâne albe,
Ca dă fum din șeri să lasă,
Nânăiesc și-n crenji anină
Brăcământuri dă mătăsa.

Și-n ocol dă sândziene
Frumoșăța să-ș ascundă
Mai mult zboară decât calcă –
Hora mare și rotundă.

Să prăumbă unu-n grâne
Cu dulama grea dă stele;
Bace spicu miedzu nopți
Într-un pai cu zdrângănele.

Marius MUNTEANU

CARTE FRUMOASĂ, CINEȘTE CUI TE-A SCRIS!

Arisov de istorie mângâiată de legendă se vrea cartea intitulată *Zeul traco-daco-get Mit și realitate* apărută de curând la Editura Mirton sub semnăturile profesorului Ionel Cionchin și a preotului Horia Țăru.

Autorii, nume cunoscute în breasla scriitoricească, la umbra lor lăstărind mai multe volume și-au adunat cunoștințele și talentul în această lucrare pentru a mai aduce o rază scânteietoare de lumină în istoria atât de tulbură și contro-versată a poporului nostru. Cartea este un ghid deosebit pentru cei care aprofundează cercetarea civilizației traco-geto-dacilor adresându-se atât istoricilor

cât și filologilor, dar în același timp poate fi gustată și de cititorul dornic de cultură interesat să cunoască civilizația înaintașilor noștri. Lucrarea structurată în două părți se axează în special pe limba și religia civilizației traco-daco-getă subiecte dintre cele mai controversate din istoria României.

Prima parte a lucrării *Pelasgii/Valahii făuritorii Vechii Civilizații Europene neolitice/*

Old European Civilization pare o cercetare la granița dintre istorie și lingvistică. În lucrare, celebrele plăcuțe de lut de la Tărtăria fiind prezentate de autori ca argumente în susținerea ipotezei că pelasgii – vechii valahi au fost făuritorii civilizației Europene Neolitice. Cea de-a doua parte a cărții se bazează pe o bibliografie erudită în domeniul religiei dar și a miturilor și limbi traco-daco-geților cei doi scriitori prezentând principalele zeități ale lumii antice.

Referitor la credințele dacilor s-au canalizat două orientări principale: una majoritară care afirmă că religia dacilor prezintă forme evaluate de monoteism. Ceea mai însemnată idee care se desprinde din lucrare este ceea care susține că pentru geto-daci viața de dincolo nu era o credință ci o certitudine absolută. Vitejia legendară a strămoșilor noștri era consecința logică a acestei credințe neclintite în nemurire.

Petru Vasile TOMOIAGĂ

În conștiința...

În conștiința mea adâncă
Sufletul e o comoară
– Un castel zidit pe-o stâncă
Numai cu pietre de moară.

În conștiința-mi ne-ntinată
Sufletul e o credință
– O iubire închinată
Cu întreaga mea ființă.

În conștiința omenirii
Sufletul e o minune
– Paradis al nemuririi –
Viața lumii s-o cunune...

În conștiința-n care sapă
Numai sufletul s-adapă.

14.07.2004

La 215 ani de la revoluția Franceză – o pagină remarcabilă în conștiința omenirii.

Aurel JICMAN

LUPTA SECURITĂȚII ÎMPOTRIVA EMIGRAȚIEI

... a fost considerată, așa cum am văzut, un obiectiv prioritar al serviciilor de informații din statele socialiste, inclusiv a acelor românești, încă de la începuturile acțiunii lor în Austria.

Persoanele vizate aparțineau diferitelor grupuri, refugiați din România în diferite perioade, dar, mai ales, după cel de Al Doilea Război Mondial, în primul rând din motive politice, deci care își afirmaseră chiar prin acest gest dezacordul cu regimul comunist și înțelegeau să-l combată prin diverse mijloace, în forme mai mult sau mai puțin organizate. Scopul era de a anula această contra-propagandă pentru regimul de la București, de a produce derută sau intimidare, teamă pentru oricine ar fi dorit să continue asemenea inițiative sau, în unele cazuri,

chiar de a obține colaborarea unor persoane din emigrație, mizându-se mai ales pe coruperea cu mijloace materiale. Mai existau însă și alte mijloace „speciale”: de la șantaj la suprimare... Această „luptă” a început chiar în perioada imediat următoare războiului, mai întâi pe cale... legală. În 1952, guvernul României adresează guvernului austriac o notă de protest împotriva „activității dușmănoase” duse împotriva României de un „grup de hitleriști” pe teritoriul austriac; se apreciază că aceste acțiuni calomnioase dăunează relațiilor dintre România și Austria și se cere să li se pună capăt. Probabil, cei considerați „hitleriști” erau elementele legionare care se mai aflau în Austria, dar, cu vremea, tot elemente „dușmănoase” au fost considerate orice fel de persoane, indiferent de orientarea lor politică, criteriul principal fiind atitudinea activă de combatere a abuzurilor regimului din România, mai ales dacă această activitate îmbracă forme organizate, ceea ce a început să se întâmple și în Austria.

Dar, pentru ca „lupta cu emigrația” să fie eficientă, era nevoie de o informare, o evidență cât mai cuprinzătoare a acestor opozați, astfel încât s-a trecut, încă din anii '50, la alcătuirea unor adevărate liste de „elemente dușmănoase”, periodic actualizate pe baza informațiilor obținute de „lucrătorii” pe linie de informații aflați și în Austria. Se bucurau de un tratament „prioritar” acei membri ai emigrației care se aflau în conducerea unor organizații sau care se presupunea că fuseseră racolați de serviciile occidentale de informații. Iată câteva exemple, care reproduc caracterizările persoanelor în cauză din documentele amintite:

– Gheorghe Acrivu, membru al mișcării legionare; după internarea în lagărele din Germania, se refugiază în Austria, unde face parte din fantomatica Armată Națională de Eliberare, organizată de Horia Sima. Ulterior trece în Germania Occidentală. Din aceleași cercuri face parte și fostul legionar Emil Popa, a cărui soție a fost spicherită la postul de radio „Donau” din Viena, și Stelian Stănicel, care a lucrat în redacția română a postului de radio amintit.

– Vasile Posteuca sosește din lagărele de internare pentru legionari din Germania la Viena la sfârșitul toamnei 1944, cu scopul de a urgenta recrutările pentru Armata Națională de Eliberare. Ca și alți legionari din Austria, face parte grupul „simist”, deci favorabil lui Horia Sima. Se stabilește pentru o vreme la Salzburg, de unde trece în SUA. Un colaborator al Siguranței, recrutat dintre emigranții români (pentru că existau și asemenea reprezentanți ai exilului românesc, unii dintre ei preluați de Securitate) îl caracterizează drept „fire violentă, capabil de acte de teroare”.

Richard Grabovschi, fost ofițer, înregimentat în „armata națională”. În 1946, a fost numit președintele Comitetului Român din Linz. Ca și în alte numeroase cazuri, fișierul se încheia cu mențiunea „în caz de identificare să fie reținut”.

– Vasile Iașinschi, fost membru al guvernului „național” de la Viena. A ținut la radio conferințe împotriva R.P.R. și a făcut parte din statul major al legionarilor din străinătate. A propus înființarea unei organizații de spionaj legionare care să colaboreze cu organismul contrainformativ al armatei americane, CIC (Counter Intelligence Corps), prin Kurt Auner (fostul șef al serviciului de spionaj german pentru România).

– Vasile Zăpârțan: se stabilește pentru o perioadă de timp în Austria, făcând parte din conducerea emigrației române. „Duce o intensă activitate împotriva R.P.R.”, este menționat în formula stereotipă în „catalogul” serviciilor de informații românești.

– Dumitru Amzăr, scriitor, fost atașat de presă la Legația României la Berlin. S-a stabilit la Wiesbaden, „fiind cunoscut că lucrează pe linia spionajului american, alături de spionul Ion Gheorghe, căruia i-a fost secretar.” (Este vorba de fostul ambasador al României în Germania până în 1944).

– Ion V. Emilian a fost un personaj deosebit de activ în cadrul emigrației din Austria în perioada 1947-1951. După ce se retrage cu trupele germane în Austria, în 1946, a înființat, la Linz, primul comitet al refugiaților români, transformat, în 1947, în Asociația Creștină a Românilor din Austria Superioară (ACRAS). Aflat în lagărul de lângă Salzburg, el ar fi fost recrutat de CIC, pentru care activează până în 1951 în zona Linz și Salzburg. Îl are colaborator pe un alt exilat, Constantin Magirescu. În perioada 1949-1950, editează periodicul „Vestitorul”. Mai târziu, se stabilește în Germania Occidentală.

– Valer Pop, fost ofițer în Garda regală; colaborator al comandamentului american de la Salzburg până la desființarea acestuia.

– Alexandru Randa, fost șef al presei legionare, se refugiază în Austria, unde desfășoară o intensă activitate publicistică, mai ales pe teme istorice. Documentele Securității fac mențiunea că Randa ar fi fost cel care l-a lansat pe Iosif Constantin Drăgan în cariera sa de tracolog și om de cultură.

Pentru unele persoane care reușiseră să treacă ilegal granița României Austria a fost doar un popas în drumul lor spre alte țări, unde unii dintre ei s-au afirmat în diferite acțiuni ale exilului. Este vorba, de exemplu, de Virgil Veniamin, fost fruntaș al PNT, Romulus Boilă, Mihai Tanțu, care ulterior a fost activ în serviciul de informații al militarilor români din exil condus de Mihai Oprean.

Care este adevărul în ceea ce privește activitatea informativă dusă de unii membri ai emigrației și legăturile acestora cu serviciile de informații ale SUA și ale altor state occidentale? În 1948-1949 a luat ființă o agenție cu misiuni informative cu participarea acestor servicii, care avea drept scop planificarea și derularea operațiunilor din est, Serviciul Mixt de Informații. La acest Serviciu au aderat, pe lângă structurile specializate americane (OPC), care au fost de altfel inițiatoarele, și serviciile secrete germane, franceze, italienești și grecești. În Serviciul Mixt au fost atrase la colaborare și surse informative din rândurile emigrației românești din cadrul Comitetului național român, condus de Vișoianu, precum și dintre legionarii refugiați, conduși de Horia Sima.

Centrele de instruire se aflau în lagărele din sudul Germaniei și în Austria. Operațiunile desfășurate în România se aflau pe locul doi, după acelea din Albania. Activitatea desfășurată pe teritoriul României viza, în anii '50, domeniul politic, economic, tehnico-stiințific și militar. Serviciile occidentale au utilizat două căi: o cale oficială, prin sursele diplomatice acreditate la București și prin operații acoperite, folosind agenții recrutați pe teritoriul României.

Uneori, soarta românilor, care au admis să colaboreze cu aceste servicii, a fost de-a dreptul tragică. Un exemplu în acest sens este acela al lui Ioan Golea, cunoscut legionar, care, în septembrie 1948, trece ilegal granița în Austria unde se stabilește și este instruit pentru acțiuni de diversiune într-un lagăr de aici. Este parașutat în România, unde urma să lanseze manifeste anticomuniste în timpul Festivalului internațional al tineretului și studenților. Este capturat și executat în septembrie 1953.

Bineînțeles că nu toți cei care erau considerați de Securitate colaboratori ai serviciilor de informații amintite aveau efectiv o asemenea activitate. Există însă interesul de a se exagera colaborarea informativă și participarea la acțiuni de spionaj a unor persoane din cadrul emigrației românești tocmai pentru a-și demonstra propria utilitate și unele acțiuni spectaculoase menite să determine promovări.

În afară de presiune, existau și metode mai rafinate de anihilare și racolare. Față de unii dintre membrii marcanți ai emigrației, se făceau tentative de a fi atrași în vederea diferitelor forme de colaborări.

Uneori se făureau, în această direcție, planuri care, de cele mai multe ori, rămâneau pe hârtie. În cursul anchetei la care a fost supus, în 1978-1979, ca urmare a „fugii” în străinătate a generalului Ion Mihai Pacepa, șeful rezidenței de spionaj românești din Viena a propus răpirea lui Traian Boeriu, fost comandant legionar sau, în caz că nu se reușește acest lucru, persoana să fie determinată să colaboreze în vederea destrămării organizațiilor legionare din Occident.

Uneori însă, așa cum se va vedea, asemenea răpiri reușeau...

G-ral (r) G.A.

"CEA MAI MARE ESCROCHERIE A SECOLULUI"

Timp de 20 ani Thérèse Humbert a fost una din vedetele Parisului. În luxuosa sa locuință de pe Avenue de la Grand-Armée în castelele sale de la Celeyran și Vives-Eaux, a dus o viață „pe picior mare”. Soțul ei, Frederic Humbert, fusese deputat, iar socrul, Gustave Humbert, vice-președinte al Senatului și prim-președinte al Curții de conturi.

Cu toată viața de huzur, Thérèse nu era lipsită de necazuri. Ba, dimpotrivă, avea destulă bătaie de cap. Nu pentru că i-ar fi lipsit banii. Erau prea mulți, chiar. În 1883 bogătașul american Crawford îi lăsase ca moștenire toată averea sa: o sută milioane franci aur, adică patru sute milioane franci actuali.

Dar, cu toate că avea moștenirea în casa de bani, Thérèse n-o putea folosi. Cei doi nepoți ai bogătașului, Henry și Robert Crawford, domiciliați în S. U. A., o purtau într-un interminabil proces, utilizând împotriva ei toate subtilitățile procedurale. În fața instanței, nepoții au prezentat un alt testament conform căruia Crawford le-ar fi lăsat două treimi din avere lor, iar cealaltă treime surorii mai mici a Thérèsei. Henry Crawford era însărcinat să verse Thérèse Humbert o rentă viageră de treizeci mii franci aur. Justiția însă nu acordă Thérèsei dreptul de a intra în posesia acestei sume. Mai târziu, spre a evita un nou proces, frații Crawford semnează o convenție, instituind un sechestru pe toată moștenirea, cu condiția ca Thérèse să nu înstrăineze nimic din aceasta. Ulterior, chiar au renunțat la toate drepturile lor în schimbul unei despăgubiri de șase milioane franci aur.

Până în acea clipă, Thérèse Humbert se găsea în situația paradoxală de a fi posesoarea unei averi imense pe care însă nu o putea folosi. În contul fabuloasei moșteniri făcuse împrumuturi considerabile pentru care, punctuală, vărsa dobânzi foarte mari. De data aceasta, putea, în fine, să-și plătească datoriile. Dar frații Crawford, aflați în trecere prin Franța, revin brusc asupra celor hotărâte anterior și intențază o nouă acțiune care, pare-se trebuia să dureze mai mult decât cele precedente.

Thérèse este însă tenace; de câte ori adversarii săi îi fac greutăți, de atâtea ori magistrații francezi dau verdicte în favoarea sa. La Tribunalul civil, la Curtea de apel, la Curtea de casație, s-au strâns cu kilogramele dosarele acestei afaceri care durează de aproape două decenii.

Cu ajutorul proceselor câștigate, izbutise să împrumute până în primăvara anului 1902 un total de cincizeci milioane franci aur, jumătatea sumei bănuită a se afla în casa de bani, și pe care, în fine, sosise momentul s-o deschidă.

Dar... frații Crawford intențază o nouă acțiune. De data aceasta, creditorii și-au pierdut răbdarea. Unul dintre ei, Morel cere și obține ca faimoasa casă de bani să fie deschisă. La 6 mai 1902, în fața unei asistențe emoționate, casa de bani este deschisă: era goală. În ajun, Thérèse și Frederic Humbert, fugiseră în Spania.

De abia atunci, stupefiați, cei implicați în această afacere și-au pus fireasca întrebare: bogătașul Crawford lăsase într-adevăr, toată averea sa Thérèsei Humbert? Răspunsul era unul singur: n-a putut face acest lucru din simplul motiv că el n-a existat decât în imaginația ingenioasei aventuriere. După cum nu existau de fapt nici nepoții, cu revendicările lor. Unul din ei era fratele Thérèsei, celălalt un simplu complice. Ambii și-au jucat doar rolurile în această prelungită farsă. Timp de 20 ani magistrații, conștiincioși, au judecat niște fantome.

Arestați la Madrid, soții Humbert au fost aduși în fața instanței la 22 august 1903. Judecătorii, care se simțeau poate puțin ridiculi, nu i-au condamnat decât la 5 ani închisoare. Astfel sfârșea „cea mai mare escrocherie a secolului” cum a numit-o Waldeck Rousseau care, în timpul procesului, a pledat cauza creditorilor păcăliți.

PACEPA PENTRU PREMIUL NOBEL

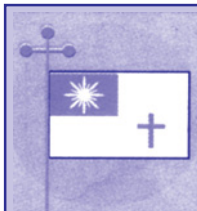
Un stat se bazează pe loialitatea cetățenilor, a aparatului administrativ, a ofițerilor și mai ales, a celor din serviciile secrete. Din toate timpurile și pretutindeni în lume, guvernații se confruntă cu opoziția, iar dacă statul ajunge pe mâna unor criminali, tirani ca Adolf Hitler, Nicolae și Elena Ceaușescu, disidenții au un țel nobil - eliberarea poporului. Nu de rare ori, ei își riscă chiar viața. Avem exemplele celor care și-au pus viața în joc fără să trădeze sau să fugă din țară. Generalii germani, care au încercat să-l lichideze pe Hitler sau Frontul lui Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Silviu Brucan împotriva sistemului de minciună comunistă. O categorie aparte sunt cei care fac opoziție prin trădare de patrie, cum a fost diplomatul Fritz Kolbe în Germania și Ion Mihai Pacepa.

Ambii n-au suportat politica naționalistă, socialistă a conducătorilor și au transmis, mai mult sau mai puțin dezinteresați material, secrete de stat americanilor. Kolbe, poate cel mai important spion din cel de al doilea război mondial, a fost omul de legătură între ministerul de externe și al apărării, apoi spion american. Biografia lui a fost publicată recent de un jurnalist francez, care s-a folosit de documentele declassificate americane. Drama lui Kolbe continuă și după prăbușirea nazismului. După ce n-a fost reprimat în diplomația germană, s-a refugiat la New York. Nu se descurcă în Lumea Nouă. Își pierde banii în speculații la bursă și se reîntoarce în Europa unde își câștigă o existență mediocră vânzând fierăstraie electrice americane.

După o viață anonimă, la înmormântarea sa au fost numai câteva persoane, din care cel puțin doi de la CIA. Bineînțeles că n-a fost nici un reprezentant al statului pe care l-a trădat. Ca și Kolbe, Pacepa spiona pentru SUA unde și fuge în anul 1978. De atunci el a publicat cărți anticeaușiste ori anticomuniste. Dar, spre deosebire de Kolbe, fostul șef al spionajului românesc este complet reabilitat după Revoluția din 1989 și obține cu succes, toate drepturile. În mod paradoxal, în loc să fie judecat pentru responsabilitatea sa din vremea dictaturii ceaușiste, când el deținea funcție de conducere la nivel de stat, actualul stat de drept vrea să-i dea și pensie și proprietatea rămasă în țară, iar autoritățile sunt de părere că gradul de general de securitate nu i-a fost retras niciodată. Astfel între securist, disident și trădător de țară la București nu mai e nici o deosebire și următorul pas ar putea fi chiar nominalizarea pentru Premiul Nobel a acestui, fără nici o exagerare, foarte important luptător anticomunist. Dar și fără noi distincții, spre deosebire de colegul său Kolbe, la înmormântarea lui Pacepa, se vor întâlnii ofițeri de securitate, oficialități românești revoluționare și CIA.

Prof. dr. Viorel ROMAN,
consilier academic la Universitatea din Bremen

COLȚUL POEZIEI
aromâne

Aromânii sunt români cu vocația universalității
Nichita Stănescu

LÎNDÎRUȘLI

*Se vor întoarce stăndulele veele,
În Pînd, sau peste munți din țară?
Ce noște mare nădăde de primăvară,
Ce arși suspendate de aer!*

Va s-toarnă lîndîrușli altoră?
Minghiuși, ți di țer par spîndzurati
Turnarea lor u hîrîseam ca dhoară...
Ș, ază n-avina laia taxirati!...

Cubairli sub steahă împultiti,
Ca lăcrini sta pi prosip di cișoară,
Ș-stihiili prit hoară, dispultiti
Alagă lîndîrușli, s-li-aspară...

Primveara – năšli u-aduțeau – pri peani.
Li diznirdam cu oculi ș-li bișeam!
Ți cali lunga feațiră, dit xeani...
Ș-cu iți lîndîruși, noi înhiam!

Cînd închiseam stri dzeniuri cu cupiili,
Hoara s-u-aveag! i eali armînea.
Nu îngrupam, ca chîr! i, flurilili...
Cathi fumeal i – lîndîruși-avea!

Na hîrîseam cînd s-aprucheia chirolu
Ta s-li-nchisim, cum mira lâ fu dată
Pînă s-tuceau tu țer, lâ mutream torlu,
Și, pisti aveam, că fuga-i ti turnată...

Vasile TODI

UN CÂNTIC

Un cântic ca di jale
Cîntam nă oară e
Și dipunam tu vale
Dintr'un lai munte greu,

Și valea-nî turna grailu
Cu sclimuri suschiros,
Di-arăsună tot plaiulu
Și muntile jilos:

-Iu hiți, bre gioni, cu-aname,
Fumeli di fârșiroti,
Iu ești tîni Armăname
Cu Grâmusteani cu toți!

Armasiră cărări
Ca pondi fâr'di voi,
Și-s dusiră falcărli
Cu turmile de oi.

Di la cășeri flueara,
Ma nu s'avde prit muntî,
Ni pravdă ca si sghiară,
Di jale him pitrunți!

Constantin BELIMACE

VORBE MEMORABILE

- Comunismul e cea mai mare aflare-în-treabă din istoria omenirii.
- Comuniștii au vrut să ne facă fericiți cu forța: bă, să fiți fericiți, că vă ia mama dracului!
- Adică să mănânci bine, să bei bine, să dormi bine și la loc comanda!
- Ca să constați că e incapabil comunismul de guvernare,

nu trebuie să ai doctoratul în științe sociale. Orice bou vede că nu e bun. El vede că mă-sa rabdă, nevasta rabdă, copiii rabdă... vede tot și totul pute.

● A te opune comunismului înseamnă a apăra puritatea Codului Penal. Comuniștii nu trebuie tratați ca infractori politici. Ei trebuie tratați ca infractori de drept comun. Ca hoții de buzunare, ca tâlharii, ca violatorii de dame...

Petre ȚUȚEA

Vocația constructivă la Aromâni

În martori prin timp remarcă, pe lângă preocupările pastorale și comerțul cu caravane, implicarea iscusită a aromânilor în meșteșuguri. Ei sunt primii care își construiesc case cu etaje, primii care nu se limitează la economia clasică, ci realizează primele industrii manufacturiere în țările balcanice dar și în Prusia și Austro-Ungaria... Pouqueville ține să evidențieze receptivitatea față de nou și implicarea aromânilor în industrie și meșteșuguri pe o arie largă: „Aromânii care nu sunt ocupați în țesătorii și fabrici, sunt argintari..., ei lucrează destul de bine aurul și argintul... Cei care au călătorit, vorbesc mai multe limbi și au biblioteci destul de bine asortate, cu cărți franceze și italiene”... La 1860 scriitoarea engleză Mary Adelaide Walker scrie: „Aromânii stau în frunte ca spirit de întreprindere comercială, ca muncă și ca inteligență.” Despre vocația de a construi a aromânilor, Jovan Cvijic scrie: „Aromânii trăiesc în orașe care sunt cele mai sănătoase din toate câte se găsesc în Peninsula Balcanică. Aceste orașe sunt la o înălțime mare și pe poziții frumoase. Ele sunt așezate de obicei pe povârnișul munților greu de urcat. Casele și prăvăliile sunt clădite cu piatră și cele mai multe acoperite tot cu piatră. Ele sunt clădiri frumoase, cu interiorul aranjat ca în Europa Centrală”. Observații similare face Gustav Weigand „După ce cineva a trecut pe lângă satele pline de mizerie ale bulgarilor și a văzut locuințele lor murdare, constând din colibe mici cu pereții de lut, după ce a trecut prin cătunele mai mult de cât sărăcicioase ale grecilor din Epir (...), rămâne cu atât mai fermecat de priveliștea ce i-o oferă satele aromânești, care se impun nu numai prin întreaga lor înfățișare, ci și, mai ales, prin mărimea caselor și aranjamentul lor dinăuntru”. Constantin Papanace, în lucrarea sa „Fermentul aromân (macedo-român) în sud - estul european” referindu-se la constatările diferiților învățați și călători despre aromâni, ajunge la încheierea că cele mai multe referiri pun accentul pe inteligență și că „această inteligență are un sens prin excelență constructiv sau ctitorial.”

Omul politic și de cultură C. Papanace concretizează această particularitate, relevând că aspectul ei pronunțat constructiv se constată, în timp, ca și în spațiu „nu numai pe plan moral sau statal, dar și în activitatea lor materială de constructori.” Un citat din etnograful austriac F. Kanitz, mai precis din lucrarea acestuia „Serbien historische ethnographische Reisesstudien aus den Jahren 1859 - 1868”, apărută la Leipzig, în 1868, ne apare și azi ca edificator: „S-a obișnuit până acum ca aromânii să fie prezențați numai ca păstori și mici negustori. Aptitudinea extraordinară a aromânilor pentru arhitectură n-a fost observată până acum. În afară de Constantinopol, Atena, și Belgrad, unde ei dețin monopolul construcțiilor, aromânii sunt singurii arhitecți din Turcia și Grecia. Aromânul știe să execute ușor grație inteligenței sale naturale, cupolele și bolțile. Lucrările lor în arhitectură întrec pe acelea ale arhitecților care au studiat în școlile tehnice. Dacă se compară biserica din Semendria cu cea mai mare parte a monumentelor sârbești sau germane, cineva n-ar putea decât să admire abilitatea Aromânului. De cele mai multe ori, Aromânul este arhitect, zidar, lăcătuș, dulgher și tâmplar. Numai piesele turnate și fabricate le aduce din Austria, restul îl face singur. Ca giuvaiergiu și cizelator se bucură de o reputație meritată. Lucrările frumoase în filigram din Niș și Vidin, ies din mîinile lui”...

Zugrăvirea acestor aptitudini atât de elogiative ne ușurează mult punerea în lumină de către noi a valorii artistice și constructive a aromânilor și ne ferește de judecăți sau aprecieri subiective. Iată că putem reafirma ceea ce era știut, și anume: spiritul constructiv al aromânilor era apreciat din vechi timpuri și pe acel areal larg. O dovadă o constituie prezența constructorilor aromâni în baladele populare care au circulat în timpul și spațiul fostului Imperiu otoman. Balade nu lipsite de filonul tragic al sacrificiului întru artă precum „Puntea din Arta”, „Zidirea cetății Skodar” ș. a., atestă, pe de o parte, prezența aromânilor ca meșteri și creatori ai unor construcții vestite, cât și unele similități cu „Legenda meșterului Manole” din spațiul carpatic. Profesorul Petar Skok de la Universitatea din Zagreb a avut meritul de a reliefa că românii macedoneni, numiți „gogi”, au creat și au răspândit baladele „Puntea din Arta”, „Zidirea cetății Skodar” și că le-au perpetuat prin urmași ca un titlu de mândrie. Considerați de F. Kanitz, „unul din elementele culturale cele mai importante ale Turciei europene”, aromânii au fost remarcăți și de geograful german L. Schultze care a întrevăzut că arta construcțiilor și simțul ordinii la aromâni erau o tradiție moștenită din vechime și păstrată cu grijă. L. Schultze admiră faptul că, în peisaj montan, pe înălțimi aspre, aride sau dificile, aromânii și-au construit așezări trainice „de o curățenie exemplară, ordine și adesea bună stare, așa cum sunt oazele în deșert”. Pentru o mai clară reprezentare a unor așezări vestite ale aromânilor, trebuie precizat deci că, dacă Băiașă era la altitudinea de 948 m deasupra nivelului mării, alte așezări sunt date astfel: Aminciu (Meșovo), la 1145; Moscopole, la 1150; Moloviște la 1087; Nijopole, la 1040; Blața, la 1200; Livezi la 1245; Perivole, la 1282; Neveasta (Nevesca), la 1360; Selia de Jos, la 1400; Samarina, la 1600 etc.

Dr. ec. Justin TAMBOZI

